

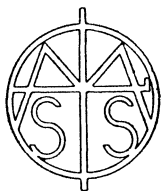
M. MOK
FIGUREN
IN HET ZAND



FIGUREN IN HET ZAND

FIGUREN IN HET ZAND

DOOR
M. MOK



A.A. M. STOLS
MAASTRICHT & BRUSSEL

DE kruidenierswinkel van Johan Alberts bevond zich in de Vloedstraat. De zaak werd uitsluitend door menschen uit de volksklasse begunstigd, aangezien de Vloedstraat in het hartje van een arbeiderswijk was gelegen.

Alberts had niet slecht geboerd, wat echter niemand van zijn uiterlijk kon aflezen. Zijn gelaat was altijd in mineur afgestemd. Zijn kleeding hield steeds het midden tusschen sjofel en versleten. Maar in het halfduistere winkeltje kwam dat niet zoo uit. Misschien ook letten de menschen in deze buurt er niet precies op. In ieder geval had Alberts niet over gebrek aan klandizie te klagen. Al van het moment af, dat hij zich hier vestigde, nu negentien jaar geleden.

Juffrouw Alberts was ook gezien bij haar buurtgenooten. Haar spitse snoetje had iets armetierigs, evenals de omhulselen van haar man. Haar neus neigde ietwat naar den rooden kant, hetgeen niet aan het gebruik van alcoholica kon worden geweten. Zij was opgewekter dan haar echtgenoot, meer toegankelijk voor de praatjes, waar-

mee de klanten de ooren der winkeliers plegen te overstelpen.

Toen de zaak negentien jaar bestond, was hun eenige dochter Cato, genoemd wordende Toosje, zeventien jaar oud. Dat is zeer begrijpelijk, als men nagaat, dat Alberts een jaar voor zijn huwelijk den winkel begon, daar hij, als voorzichtig man, niet op lossen grond wilde trouwen.

Toosje was een lieve meid en haar moeder kon tranen in de oogen krijgen, als het gesprek op haar dochttertje kwam. Soms zat Toos daar zelf bij en dan vond zij dat getraan zeer vervelend. Maar daar zij inzag, dat achter deze hypersentimentaliteit veel echt gevoel schuil ging, kon zij er nooit erg kwaad om worden.

Toosje was sinds haar veertiende jaar op een atelier, waar zij allerliefste kinderschortjes tegen een minimaal stukloon leerde vervaardigen. Zij had op school goed kunnen leeren en zelfs een paar kopklassen doorloopen. Maar het kwam niet in de hoofden van haar ouders op, het kind zich intellectueel verderte doen bekwamen. En ook Toosje had er nooit aan gedacht.

Zoo belandde zij dus met een rudimentaire kennis van de Fransche en de Engelsche taal op het atelier en had, geleid door haar natuurlijken levenslust, veel plezier in het samenflansen van de schortjes.

Zelfs haar vader, die zuinig met lachen was, werd aangestoken door de vroolijke verhalen, die Toos van haar werk ophing. Moeder was volkomen onder den ban, wanneer het kind uitpakte, wat welhaast iederen avond gebeurde. Het gerimpelde, roodneuzige vrouwengezichtje lachte gauw, tot tranen toe zelfs. Maar Toosje vroeg zich dikwijls, en een beetje geërgerd, af, of ze tusschen de tranen der vreugde, niet die der gevoelsverweekelijking zag blinken.

Alberts' humeur was au fond slecht. Iedereen wist wel, dat hij „een zure” was. Maar ook hielden allen hem voor een goeien vent. Niemand zou zich er echter rekenschap van hebben kunnen geven, waaraan hij deze reputatie had verdiend. want van wat er in hem omging wist geen mensch iets af.

Toen hij nog de rol van kruideniersbe-

diende vervulde, was zijn slechte humeur minder latent geweest. Ofschoon hij maanden kalm, gesloten en verdraagzaam kon zijn, had hij soms uitbarstingen, die zijn bazen deden zeggen: — Die kerel moet het hoogerop zoeken.

Een van de wonderlijke beschikkingen der natuur scheen hem te hebben voorbestemd om een zeker succes in het leven te bereiken, hoezeer men bij oppervlakkigen aanblik ook geneigd mocht zijn, hem alle kans op welslagen te ontzeggen.

En zoo was het ook uitgekomen. Na negentien jaar voor eigen rekening een zaak te hebben gedreven, bezat Johan Alberts even zoovele stukjes van duizend gulden Nederlandsche Werkelijke Schuld. Aan buitenissigheden op financieel of ander gebied had hij zich nooit schuldig gemaakt.

De Vloedstraat was bij goed toekijken eigenlijk een straat om iemand allen levenslust te benemen. Hoofdader van een buurt, ter wereld gebracht door negentiende-eeuwsche stedenbouwers, had de straat ten volle haar deel gekregen van de anti-aes-

thetische afgrijselijkheden, die deze heeren hebben geschapen. Maar geen bewoner had ooit een aanvechting gekregen om de buurt aldus te bezien. Bij tijd en wijle hadden de rappe monden der buurvrouwen het over hun woninkjes, met lekker keukentje, voor- en achterkamer, alcoof en zijkamertje. Als de huisbaas zijn plichten nakwam, geregeld liet witten, stucadooren en behangen, en wanneer het pas gaf een ouderwetsche bestekamer in een modern watercloset liet omtooveren, waren zij al lang tevreden. En als Jan 's middags na vijven van zijn werk kwam, jas en vest afgooide en zich in zijn leunstoel liet vallen, vroeg-ie zich ook niet af, of het aspect van de straat, het ex- en interieur van de woningen wel aan de „eischen des tijds” beantwoordden.

Jarenlang had het gilde der zakenmensen in deze buurt zich niet noemenswaard van de overige bewoners onderscheiden. De sigarenwinkelier, de bakker, de slager, de melkboer, de handelaar in galanterieën en kramerijen, enz., enz., zij waren gesproten uit de achtbare families,

die sinds tientallen jaren in deze omgeving waren gedomicilieerd. Hun zakeninstinct en de ervaring hadden hen geleerd, dat de Vloedstraat de beste stand wijd in den omtrek was en ook van hun zijde mocht men dus geen aesthetische beschouwingen, die tegen het karakter van deze buurt toornden, verwachten.

Een meisje als Toosje Alberts had van dergelijke dingen ook geen notie. Zij leed niet aan abnormaliteiten. Zij was speelsch, luchthartig, schrand en volkomen thuis in haar omgeving. Van de liefde had zij nog geen last gehad. Een enkele kalvervrijage met een knaapje van school, sinds haar ateliertijd een heusch avondje naar de bioscoop met een aankomenden werkmans of kantoorbediende, dit was haar staat van dienst onder Amors vaan.

Er was wel een jongen, Kees Mulder, die aan den overkant den schoenmaker bij het flikken hielp en die serieus werk van haar maakte, maar ze vond, dat hij zoo'n nare lucht aan z'n handen had en bovendien keek-ie zoo koeiig, dat ze hem al verscheidene keeren had afgewezen. Kees be-

hoorde tot de minst brutalen, maar meest hardnekkigen, en had zich voorgenomen, net zoolang achter Toos te blijven aanloopen, totdat ze met hem of met een ander zou trouwen.

Toosje dacht niet aan trouwen — nog in geen jaren. Zij had een zekere onbedorvenheid, die door de krasse verhalen, welke op het atelier de ronde deden, niet kon worden vertroebeld. Niet dat zij bewust moreele vooroordeelen bezat en zich daarom van de menschelijke laagheden verre hield. Maar zij was er tot nu toe immuun voor geweest, had er nooit over nagedacht, dat wat haar collega's vertelden, ook wel eens op haar betrekking zou kunnen hebben, al vluchtte zij niet blozend achter haar werk, zooals sommige nog onschuldige kinderen deden, wanneer het gesprek een bedenkelijk onderwerp naderde.

Zij was echter verstandig genoeg om deze zijde van het atelierleven voor haar ouders verborgen te houden, intuïtief begrijpend, dat hun rechtzinnige levensopvatting, daarin geen vermaak zou kunnen

scheppen of er zelfs maar belangstelling voor zou willen koesteren.

Johan Alberts had, als ieder mensch, zijn eigenaardigheden. De zijne bestonden voornamelijk hieruit, dat hij den staat van zijn inkomsten en vermogen angstvallig voor zijn vrouw verborgen hield. Zijn dochter, als onmondige, kwam nog minder voor bespreking van dergelijke zaken in aanmerking. Toosje had zich tot dusver niet al te zeer om financieele aangelegenheden bekommerd. Maar juffrouw Alberts, die door haar winkelpractijk een rappe cijferaarster was geworden, ging wel eens voor zichzelf aan 't rekenen, wanneer de dag voorbij was. Een enkelen keer, na bijzonder gunstige dagen of weken, liet haar man iets los, maar dit kwam zeer zelden voor. Juffrouw Alberts vroeg haar man nooit iets op dit gebied, ofschoon zij soms brandde van nieuwsgierigheid. Heel intiem waren zij echter nooit geweest. Het vrouwtje vond hiervoor veel compensatie

bij Toosje, die, naar zij meende, tot een ideale dochter voor haar opgroeide. Het kind was zoo lief, zoo openhartig, zoo vertrouwelijk. Al kon zij ook wel eens van die buien hebben, wanneer haar moeder zich in de nauwte van het achterkamertje tegen haar aanvlijde, dat het meisje zich plots ietwat gemelijk losrukte. Haar moeder keek haar dan ontsteld aan en Toos, die tranen in de nabijheid waande, haastte zich, haar moeder innig te omhelzen. Dergelijke gebeurtenissen hadden juffrouw Alberts' gemoedsrust nog niet vermogen te schokken.

De laatste jaren hadden, wat het winkelbedrijf aangaat, wel eenige verandering in de Vloedstraat gebracht. Op een driehonderd meter afstand van den winkel van Alberts, hadden zich, tegenover elkaar, een filiaal van een groote banketbakkers- en een dito van een gruttersonderneming gevestigd. De winkeliers in genoemde artikelen, die daar in de nabijheid zaten, stredden sinds de oprichting van deze filialen een heroïschen strijd. Enkelen lagen al op apegapen, maar langen tijd was er offi-

cieel niets van hun moeilijkheden uitgelekt. Al wist de spraakmakende gemeente omtrent hun noodtoestand veel te vertellen.

Alberts had deze verre bedreiging van het begin af met ongerustheid gade geslagen. Zijn zaak had tot nu toe geen nadeligen invloed ondervonden. De afstand was tamelijk groot. Maar ook in andere stadswijken voltrok het proces der verdringing van kleine neringdoenden zich al meer en meer. Hij was een te zwartgallig man om zich aangaande zijn eigen toekomst veel illusies te maken. Dat had hij nooit gedaan, ook toen het nieuwe gevaar nog niet bestond, al hadden er steeds een groote hardnekkigheid en vasthoudendheid in hem geleefd, die hem er eventueel toe zouden drijven, tot het bittere einde vol te houden.

Ernstig was hij pas geschokt, toen hij op een prachtigen, zachten Februari-avond in den ingang van zijn winkel zat, bij het licht van een straatlantaarn, en Van den Berg, de banketbakker, die vlak naast het filiaal van de groote onderneming woonde, voor-

bijkwam. Van den Berg begon een praatje met Alberts. Eerst over het weer. Dat liet niets te wenschen. Het was inderdaad zomer.

— Ach ja, was toen Van den Berg losgekomen, de wereld staat tegenwoordig op z'n kop. We hebben in den winter zomerweer, maar als je in m'n binnenste kijkt, is 't winter, hoor. Hardstikke winter! Maar hoe gaat 't met jou?

— Gewoontjes, antwoordde Alberts koel. Je moet maar niet teveel verwachten vandaag den dag.

— Teveel moet je niet verwachten? Wat mijn betreft, ken ik gerust zeggen, dat ik heelemaal niks mag verwachten. 't Is rot-zooi, ouwe jongen.

En Van den Berg hing een treurig beeld op van de verwoestingen, die de vestiging van het groote filiaal onder de banketbakkers daar in den hoek had aangericht.

Alberts had zich met een gezicht, dat op zeer slecht weer stond, teruggetrokken en Van den Berg was met lood in zijn schoenen naar huis gewandeld.

Veertien dagen later stond de naam van

den banketbakker onder het hoofd „Fail-
lisementen” in het ochtendblad. Alberts
las dit rubriekje altijd nauwkeurig. Het
nieuwte was niet in staat hem op te voo-
lijken.

Zijn vrouw las alleen de damesrubriek
in het Zaterdagavondnummer en wist van
het voorgevallene niets af. Dat haar man
zuur keek was immers niets bijzonders.
Maar een praatgrage klant bracht haar al
spoedig op de hoogte van het feit, dat de
arme banketbakker door de groote onder-
neming was doodgedrukt.

Zij sprak er met haar man over en nu
vertelde Alberts de historie, zooals hij die
van het slachtoffer had vernomen, zonder
er echter eenige conclusie omtrent zichzelf
aan te verbinden. Maar juffrouw Alberts
bracht het chapter ter sprake.

— Stel je eens voor, zei ze ongerust, dat
we hier zooiets naast de deur krijgen. Je
ken natuurlijk wel wat concurreeren, maar
die lui maken je gewoonweg kapot met
hun tachtig of negentig filialen.

— Ja, dat zal wel, antwoordde Alberts
droog.

— Maar God allemachtig! ken je daar nou zoo maar kalm bij blijven?

— Voor 't oogenblik, ja. D'r is immers nog niks aan de hand.

Dat was inderdaad waar. Maar de donkere mogelijkheid bleef bestaan.

Juffrouw Alberts prakkizeerde er nog een poosje over na. Ze had er geen idee van, wat ze bezaten. Hoe ze d'r aan toe zouden zijn, zonder de zaak. Maar ze was niet van het slag, dat lang bij onaangename dingen kan verwijlen. Ofschoon ze alles-behalve lichtzinnig was, had ze behoefte aan de kleine verwarmende dingen des levens. En dus kwam ze spoedig weer in de stemming waarin ze het best kon gedijen.

Haar man echter broeide zwaarder dan hij ooit had gedaan. Telkens als hij hoorde van een winkel in zijn omgeving, die leeg kwam, spitste hij de ooren en loerde, zoo vaak hij kon in de richting van het gevaarlijke huis, om te zien of er misschien een onheilspellend biljet voor de ruiten verscheen, aankondigend, dat dit of dat groote bedrijf zich in het perceel had genes-

teld. Tot nu toe was er echter niets van dien aard gebeurd.

Op het kantoor van de N.V. Kolonia, grootwinkelbedrijf in kruideniers- en grutterswaren zitten wel honderdvijftig menschen. Velen zijn onaanzienlijk. Wie niet procuratiehouder of hoofdboekhouder is, behoort tot het kantoorvulgus. Behalve dan een enkele, zeer beminnelijke typiste.

Er is geregeld geloop naar het privé-kantoor van de directeuren. De machtigen ontvangen veel brieven met WelEdelen of WelEdelGeboren Heer op het adres. Maar zij zijn niet eens zulke erge heeren. Een mensch met goede oogen ziet hun wel aan, dat zij zich uit een lage maatschappelijke klasse hebben opgewerkt. Deze omstandigheid verschaft hun veel bewondering van sommige buitenstaanders. Het personeel is er minder over te spreken.

De eene directeur, de heer Dirk Hartvelt, houdt er een broer op na, die voor weinig deugt. De jongen heeft wel nooit

gestolen, is zelfs niet eens lui te noemen, maar hij heeft veel dwaze dingen gedaan. De heele familie Hartvelt wordt omstraald door het aureool, dat N.V. Kolonia heet. Alles wat eenmaal pakhuisknecht of kruideniersbediende in deze familie was, heeft zich via den heer Dirk Hartvelt een hoogere positie in deze maatschappij verworven. Diverse broers, neven en ooms bekleeden in het groote bedrijf functies als die van controleur, inspecteur, expeditiechef en andere voorname baantjes. Natuurlijk heeft de familie van Donkers, Hartvelts compagnon, ook haar deel van dezen baantjesregen gekregen.

De broer van Dirk Hartvelt, die den grooten man zooveel last bezorgt, heet Andries. Speciaal den laatsten tijd is het weer mis met Dries. Hij was nog wel de veelbelovende jongste uit het groote gezin. Van de misère der vroegere jaren had hij weinig gekend. Zijn dertien jaar oudere broer was al in opkomst, toen hij nog op de lagere schoolbanken zat.

Dries had zich nooit veel aan zijn broer gelegen laten liggen. Hij was misschien een

verwend jongetje, gewoon alles te krijgen, wat hij verlangde. Als Dirk in den familiekring verscheen en alle leden daarvan imponeerde door zijn verschijnen, had Dries zich nooit gegeneerd voort te gaan met dat waaraan hij bezig was. Meestal was het niet veel goeds, want de jongen bezat niet de werkmanshandigheid van de andere gezinsleden. Ook Dirk liet er zich nog wel eens op voorstaan, dat hij zoo goed als zijn minste magazijnknecht met de kleinste karweitjes overweg kon. In de zaak werd over dergelijke dingen natuurlijk nooit gerept.

Dries dan had de H.B.S. doorloopen, wat hem als eersten der Hartvelts te beurt viel. Dirk had hem altijd als een pienteren jongen beschouwd, die eenmaal een zeer bruikbare kracht voor zijn zaak zou worden. Het H.B.S.-diploma behaalde Dries zonder struikelen in vijf jaren. Toen moest hij in den handel. Er werd wel gesproken over de Universiteit, maar Dries had gezegd, dat hij den brui aan het leeren gaf. Wat niet wegnam, dat hij veel tijd bij boeken doorbracht.

Het was pas omstreeks dien tijd, dat zijn ouders, broers en zusters, Dries met andere oogen gingen bezien. Hij week in type iets van hen allen af. Misschien was het zijn gemakkelijker jeugd, misschien de H.B.S.-studie. Maar Dries had ongetwijfeld een zekere verfijning in zijn uiterlijk, die verscheidene jaren van welstand aan Dirk noch aan een der anderen hadden geschonken. De jongste telg had zachte, donkerblonde haren, terwijl alle anderen weerbarstige, lichtblonde lokken bezaten. Dries had een ietwat droomerige gelaatsuitdrukking, in tegenstelling met de hoekige, proletarische koppen van zijn bloedverwanten.

Toen Dries het H.B.S.-diploma had behaald, was er natuurlijk groot feest in het gezin geweest. Eenige dagen later mocht hij een fuif geven, uitsluitend ten gerieve van de klasseggenooten, die tegelijk met hem waren geslaagd. Een der jongens die nog nooit bij Dries te gast was geweest merkte op, dat zijn ouders en zuster, die de kinderen hadden ontvangen, er zoo heel anders uitzagen dan Dries. — Hoe be-

doel je? vroeg Dries, die den ander direct door had. Maar de jongen voelde zich ietwat beschaamd en stotterde: — Nou ja, zoo anders — ik weet niet — net of je geen familie van ze bent . . . — Dat kan ook best, had Dries gelachen. En toen: — Ja, jô, de decadentie schrijdt snel voorwaarts in onze familie.

's Avonds na het feest waren deze woorden, die hij er eigenlijk gedachtenloos had uitgegooid, hem weer ingevallen. Zij vormden feitelijk het Leitmotiv bij alles wat hij in den volgenden tijd dacht en deed.

De eerste maanden na zijn H.B.S.-periode had hij zalig doorgebracht in een kleine plaats bij hei en bosch. Veel boeken — romans en gedichten — had Dries meegesleept. Want hij was destijds een zeer romantisch en hartstochtelijk lezer. Ook had hij er verschillende meisjes gevrijd, die met hem in 't zelfde pension waren. De hoekigheid, die den anderen Hartvelts aankleefde, zelfs den machtigen directeur, was hem inderdaad geheel vreemd. Hij bewoog zich gemakkelijk, had een allernemendsten glimlach, zooals hij wanneer

hij in gezelschap van dames was bespeurde, en verstond ook de kunst, personen van het vrouwelijke geslacht door zijn gezellige en soms meesleepende conversatie te boeien.

Het was reeds in dien tijd, dat hij een zekere levensmoeheid bij zichzelf constateerde, wat bij dergelijke jongelieden meer pleegt voor te komen. Dries had zich echter door de een of andere grillige neiging sinds korten tijd zoozeer ingeprent, dat hij tot de afdalende lijn van het geslacht, dat nog maar nauwelijks was opgeklommen, behoorde, dat de levensmoeheid zich als een permanente, langzaam voortvretende kwaal in hem nestelde.

Ook dit droeg er toe bij, hem van universitaire studie afkeerig te maken. Het liefst had hij willen blijven droomen, lezen en minnekoozen. Maar de familie zou dat zeker niet hebben gedoogd en Dries sprak er dan ook niet over.

Zoo was hij op een goeden dag op het kantoor van de N.V. Kolonia beland. Dirk, de directeur, had hem voorgesteld aan alle belangrijke personages op kan-

toor. Hij meende echter, dat Dries zich van onder af moest bekwamen, opdat de jongen hem eenmaal volkomen bevoegd ter zijde zou kunnen staan in het leiden der zaken. Dries was zeer gewillig, ofschoon eenigszins nonchalant en had zich naar de afdeeling begeven, waar een aantal jongens en meisjes bezig was met het op orde houden van de kaartsystemen. Drie dagen had hij daar trouw gewerkt, totdat hij naar zijn broer was toegestapt en hem had verzocht, in Godsnaam een andere bezigheid voor hem te zoeken, want dat hij dat vervloekte gepeuter op en geclasseer van kaarten niet uithield. Aangezien een broer niet iedereen is, had Dirk hem bij de administratie der uitgaande goederen geplaatst en in een tijdsverloop van enkele maanden nog bij een paar andere afdeelingen, want alles verveelde Dries spoedig. Hij werkte weliswaar overal vlijtig, maar al gauw werd hij zoozeer door verveling gekweld, dat hij er het bijltje bij neerlegde.

Dirk begon al te twifelen aan de bruikbaarheid van zijn jongsten broer. Maar de laatste hoop werd hem ontnomen, toen

Dries op een ochtend van kantoor was weggebleven. 's Morgens lag er een brief op de directoriale tafel, waarin Dries meldde, dat hij zich buitenslands had begeven en daar de zaken der firma naar zijn beste kunnen zou behartigen. Dirk was woedend geweest en beschouwde den brief als een flauwe grap. Maar een paar dagen later had hij weer een brief gekregen, waarin Dries hem berichtte, dat hij zich kostelijk amuseerde en dat hij de hand had weten te leggen op een zeer goedkope partij koffie. Of Dirk daar iets voor voelde. Separaat stuurde hij een paar monsters.

Dirk was eerst zeer sceptisch gestemd geweest, maar toen hij de monsters in handen kreeg en de prijsopgave nog eens nallas, veranderden zijn gevoelens eenigszins. Drommels! die jongen had toch wel aardig uit zijn oogen gekeken. Hij wist hoe de zaken werden aangepakt. Blijkbaar zat-ie daar buiten niet stil. Zijn familiezieke hart zwol. Het bestond ook niet, dat een Hartvelt zich niets aan de zaak gelegen liet liggen. Maar die jongen was niet bruikbaar

in een ondergeschikt baantje. Die moest direct bovenaan staan.

Dien keer was werkelijk een transactie tot stand gekomen. En eenige malen daarna eveneens. Maar bij groote tusschenpoozen liet Dries geen woord van zich hooren, behalve dat hij soms om geld schreef. Dan betwijfelde Dirk weer of de jongen het ooit tot iets zou brengen en schreef hem zelfs eens eigenhandig een brief, waarin hij zich over Dries' wangedrag beklagde. Antwoord daarop had hij nooit ontvangen.

De waarheid was, dat Dries beurtelings aan romantische en aan zakelijke bevliegingen onderhevig was. De laatste waren echter veel minder langdurig dan de eerste. Soms kwam een onverzettelijke daadkracht in hem op. Dan moest en zou hij een commercieel succes bereiken. Maar weken bracht hij zoek in café's, musea en schouwburgen of bij lectuur. Ook had hij zich in verschillende plaatsen vrouwelijke bekenden verworven en deze door zijn charmanten omgang tot toegewijde vriendinnen gemaakt.

Door alles heen echter kwelde hem het besef van zijn decadentie, van zijn nuttelosheid. Zakelijk had zijn broer den horizon volkomen voor hem verduisterd. Het was, meende Dries, niets anders dan een opwelling van afgunst, wanneer hij, de jongere, zich op commercieel gebied inspande. Maar hij bezat evenmin het vermogen om een intellectueele of artistieke reus te worden, om aldus op ander gebied van gelijk formaat te worden als zijn broer. In zijn slechtste oogenblikken beschouwde hij zich als een wrak, een mislukkeling, een levensmoede, die maar het beste deed, van de eerste de beste brug te springen.

Maar zijn drang naar geestelijk en zinnelijk genot had tot nu toe de overhand op zijn zwartgallige neigingen behouden.

De laatste maanden had Dries bij zijn ouders doorgebracht. Of liever, hij vertoefde enkele uren per etmaal in hun huis. Soms ook verscheen hij plotseling op kantoor en interesseerde zich er voor alles en

nog wat. Het bleek, dat zijn groote broer niet tegen hem opkon. Verscheen Dries, dan had Dirk een uitbrander op de lippen, maar de eerste glimlach van den jongen ontwapende hem al. Daar kwam bij, dat Dries allerlei intelligente vragen aangaande de zaken stelde en in den tijd van een half uur een waren stroom van ideeën over het hoofd van zijn broer kon loslaten. Zoo dwaas waren die ideeën niet eens altijd. Dirk, die met gemak eenige honderden menschen beheerschte, vroeg zich dan ook dikwijls af, waarom Dries zich maar niet gewillig in den gang van het bedrijf kon schikken.

Maar veel meer tijd bracht Dries op andere wijze zoek. Toen hij op een goeden dag door de stad wandelde, had hij toevallig een meisje ontmoet, dat tegelijk met hem eindexamen had gedaan. Louise van der Kooy heette zij. Een kind van welgestelde, zelfs ietwat aristocratische ouders. Op school waren Dries en zij niet veel met elkaar in contact gekomen. Zij had den jongen steeds uit de verte bewonderd, maar wist van zijn geringe afstamming. De

heilige afschuw voor de mindere klassen, die haar thuis was ingeprent, beheerschte haar zoodanig, dat zij er nooit toe kon komen, wat meer toenadering tot den charmanten lieveling van de klas te zoeken. Dries mocht al oogenschijnlijk van proletarische smetten vrij zijn, wanneer zij thuis haar klasseggenooten de revue liet passeeren en daarbij tot Dries was gend, verzuimde haar moeder nooit, op te merken, dat die jongen uit een verbazend min milieu kwam. Al hadden zij het financieel ook nog zoover gebracht. Louise bezat een te dociele natuur om daarna nog Dries' charmes te kunnen prijzen. Integendeel, zij kon in zijn bijzijn de wijze lessen, in het ouderlijke huis ontvangen, nooit vergeten.

Sinds zij van school af was betreurd zij haar leven zeer. Zij bezat niet genoeg geestelijken inhoud of oppervlakkige genotzucht, om het wachten op een man, waartoe haar ouders haar doemden, goedmoedig te verdragen. De school had haar een bezigheid gegeven, die niet kon worden vervangen door de mode-, sport-, uit-

gaans- en lectuurbelangen, die haar als verstandig meisje na aan 't hart moesten liggen.

Drie jaren ziekte zij nu al voort in haar ledige bestaan. In werkelijkheid was zij het slachtoffer van een geweldigen geestelijken afstand tusschen haar en de overige leden van haar generatie, of ten minste tusschen haar en de jongelui, waarmee zij in aanraking kwam. Zij bezat niet de cynische luchthartigheid, waarmee de anderen zich over de levensproblemen uitspraken. Zij had behoefte aan een goed woord, een steuntje te gelegener tijd. Maar geen geloof was zij deelachtig, geen ideaal beheerschte haar leven of dat van de mensen in haar omgeving. De eenige wankele steun in haar leven was het besef van haar goede komaf, dat haar echter nauwelijks in evenwicht vermocht te houden.

Dries ontmoette haar toen hij door een der hoofdstraten flaneerde.

— Hallo! riep hij verrast uit, is dat niet Louise van der Kooy? Dag kind, hoe gaat 't met jou?

— Hallo, Dries. Wat spook jij tegen-

woordig uit? lachte zij, een tikje verlegen.

— Je ziet wat ik uitspook, sprak Dries. Wat ik nu doe vormt zoo ongeveer mijn dagelijksche bezigheid. En jij, kleine meid, ben jij nog altijd dat lieve bloempje, dat onze klas zoo schuchter, maar charmant decoreerde?

Louise lachte. Natuurlijk sloeg Dries er weer onzin uit, zooals hij altijd had gedaan. Maar een eenig type was-ie toch. En z'n oogen hadden zoo iets droomerigs.

Zij wandelden samen voort en spraken over de onbelangrijkheden des daags. Louise kon het besef van Dries' proletarische afkomst niet kwijt worden, maar zocht tevergeefs naar eenig spoor daarvan in zijn uiterlijk of conversatie.

— Weet je, vroeg Dries, dat ik nu misschien directeur of in ieder geval adjunct-directeur van de N.V. Kolonia had kunnen zijn?

— Kolonia, die overal die winkels hebben?

— Ja, daar heeft mijn familie zoo'n beetje portie aan. Maar ik ben helaas een lanterfanter, een maatschappelijk zwerveling,

een Viking, die op de ongewisse baren, naar een ongewisse kust op zoek is. Daar kan je last van hebben, hè? — Maar zullen we ons hier even nederlaten?

Dries wees naar een café-terras en zij gingen zitten.

Louise voelde opeens een warmere sympathie voor Dries dan zij ooit had gehad. Die jongen had waarachtig iets met haar gemeen. Blijkbaar ook een, die niet veel raad met zichzelf wist. Of zou 't comédie van hem zijn?

Terwijl zij zich deze dingen afvroeg, redeneerde Dries verder, groette verschillende mensen, die voorbijliepen en neuriede de Schlaggers mee, die het café-orkestje ten gehoor bracht.

Nee, blijkbaar was Dries toch een vroolijke vent, dacht Louise. Maar niet die vervelende opgewektheid, die ze tot dusver in zoo ruime mate bij jongelui had ontmoet. Ze werd er waarlijk door aangestoken, lachte, flirtte en rookte, alsof ze den nutteloozen ballast van haar eigen persoon niet had te torsen.

Aan den anderen kant onderging ze de

bekoring van Dries' briljante intelligentie, telkens weer verbaasd zich afvragend, hoe zooiets toch mogelijk was bij een proletariërskind. Ze was er haast kwaad om, dat de lieve jongens, die ze kende, bij Dries vergeleken zoo dof en zeurderig en eigenlijk pierdood waren.

Toen ze het café verlieten, droeg Dries galant het pakje, dat Louise bij zich had. Louise verklaarde, dat zij gauw thuis werd verwacht en Dries riep een taxi aan.

Voor het meisje vertrok, spraken zij af, dat zij den volgenden dag zouden gaan tennissen. Dries legde daarvoor beslag op de fraaie baan bij het landhuis „De Duinkom” van zijn broer.

— Je bent daar heerlijk alleen, verklaarde hij met zijn onweerstaanbaren glimlach. De familie van mijn broer is er toch niet.

Den volgenden dag verscheen Dries met een van Dirks auto's voor de woning der Van der Kooy's. Hij had den tweepersoons Cadillac genomen, zonder zijn broer per-

missie te hebben gevraagd. Dirk was trouwens uit de stad en bovendien hield Dries er niet van, dergelijke dingen te vragen.

Louise had haar moeder van de ontmoeting verteld. Mevrouw was er eigenlijk niet erg over te spreken. Financieel was er weinig op Dries te zeggen. Maar in haar kennissenkring kwamen zulke mensen toch niet voor.

Louise echter had hem enthousiast verdedigd, toen haar moeder opmerkte:

— Ik vind dien jongen geen gezelschap voor jou.

— God, ma, was ze uitgevallen, wat hebt u toch een rare opvattingen. Wat mankeert er nou aan dien jongen? U weet zelf, hoe ze op school allemaal gek op 'm waren. Hij is werkelijk een eenig type.

— H'm, maar de familie is niet van de fijnste.

Met revolutionnair aplomb, beweerde Louise:

— Wat kan mij z'n familie schelen? Ik heb alleen met hem te maken!

— Loop nou niet zoo hard van stapel. Ik hou er trouwens niet van, dat je zulke

dingen zegt. En heeft-ie je zelf niet verteld, dat-ie maar wat rondlummelt? Neem eens Jan van den Broek of Karel Sluiterman, of . . .

— Ja, ja, had Louise haar onderbroken, ik weet het allang. Allemaal vlijtige, nuttige jongens. Maar ik vind Dries Hartvelt nou eenmaal veel aardiger dan al die kerels bij mekaar.

— Tut, tut, deed mevrouw Van der Kooy bezorgd, je moet je wat beheerschen, kind. Je ziet zelf, hoe gek 't gaat bij zulke menschen. Met handen en voeten hebben ze zich d'r eerst bovenop gewerkt — wat op zichzelf natuurlijk heel mooi is — en nou speelt daar die jongen al de geblaseerde dandy.

Louise was werkelijk kwaad geworden en weggelopen. Met of zonder toestemming van haar moeder — ze ging met Dries mee.

Zelfs aarzelde ze niet om hem, toen hij in zijn wagentje verscheen, direct binnen te laten.

— Dag, Dries, kom even binnen. Ik moet nog even naar boven, m'n toilet voltooien.

— Je ziet er toch heusch al lief uit, verzekerde Dries.

Het was inderdaad waar. Louise mocht niet mooi zijn, haar trekken hadden een aristocratische regelmaat en zij was slank van gestalte. Meestal echter had haar verschijning een zekere schuchterheid en matheid.

Die schuchterheid kwam sterk naar voren, toen ze Dries de kamer binnenloodste en hem voorstelde.

— Ma, dit is nu Dries Hartvelt. Meteen trok zij zich, ietwat onhandig, terug.

Haar moeder stond op, koel en waardig.

— Aha, meneer Hartvelt, aangenaam.

— Dag, mevrouw, groette Dries. Voor mij is dit niet de eerste keer. Ik herinner me u nog best van vroeger. Ons laatste schoolfeest werd immers door uw aanwezigheid opgeluisterd.

Dries had tegenover haar plaats genomen. Mevrouw Van der Kooy was niet van plan geweest een grooten indruk van hem te krijgen. Maar ze vond hem toch geen kwade verschijning.

— Zoo, antwoordde ze. Nee, ik kan me u niet herinneren.

— Komt meer voor, mevrouw. We passeeren elkaar immers vaak als schepen in den nacht.

Mevrouw glimlachte. Dat knaapje kon zeker zijn mondje roeren.

Zij verzuimde niet, Dries over zijn familie te ondervragen. Hoe de zaken gingen en of hij de eenige nog ongetrouwde thuis was. Dries, ofschoon hij zich van haar stille antipathie bewust was, antwoordde haar rap, schijnbaar luchthartig en gekscherend.

Toen hij afscheid nam, was mevrouw werkelijk veel vriendelijker dan bij zijn komst. Hoewel ze het niet over haar hart kon verkrijgen, hem te zeggen, dat ze hem graag nog eens weer zou zien.

De rit in den helderen Juniochtend was een waar feest. Hun lichte kleedij gaf hun een vroolijk uiterlijk en zij poogden, hun gedragingen zooveel mogelijk daarmee te doen harmonieeren.

Ongeveer drie kwartier rijden was het naar het landhuis. Een breed pad voerde naar de villa, die eenige honderden meters van den grooten weg door de duinen was gelegen.

De huisbewaarder stond bij het einde van de oprijlaan.

— Dag, meneer Dries. Dag, dame. En hun tennisuitrusting ziende, vroeg hij:

— Komt u een partijtje spelen?

— Ja, we komen eens kijken of de baan nog niet door 't onkruid overwoekerd is, zei Dries lachend.

— Onkruid? Dat zal wel losloopen, meneer.

Louise bewonderde het groote baksteen-buitenverblijf met de landhuisbedekking.

— Dat ziet er fijn uit, zeg.

— Dat zou 'k denken, antwoordde Dries. 't Hutje staat er ook pas twee jaar. En Dirk, m'n broer, houdt niet van half werk.

Louise begreep er eigenlijk minder dan ooit van. Ofschoon de luiken gesloten waren, maakte het huis een indruk van

rustige voornaamheid. Hoe fraai waren die kleine ruitjes van glas-in-lood. En die mooie afgeronde hoeken.

De baan was met het huis in overeenstemming. Zij lag besloten tusschen groepen dennen.

— Zoo'n rustig plekje vinden we nergens, zei Dries.

— Nee, 't is hier heerlijk, zei Louise, en ze haalde diep de geurige lucht in.

Een uur lang speelden zij. Dries bleek gemakkelijk haar meerdere. Zooals in alles, dacht Louise. Als ze naar zijn aalvlugge bewegingen keek, voelde ze een onverklaarbare opwinding. Hij was toch een wonderlijke jongen. En pas een-en-twintig jaar. Maar een half jaar ouder dan zij.

Zij rustten wat in het huisje bij de baan, dat de huisbewaarder voor hen had ontsloten. Zijn vrouw kwam weldra met een kopje thee aandragen.

— Is dat uw verloofde, meneer Dries? vroeg de nieuwsgierige, maar hartelijke oude.

— Best mogelijk, antwoordde Dries. Ik weet 't nog niet precies. En hij lachte.

Louise had een kleur als vuur gekregen en haar oogen naar den grond geslagen. Ze was eigenlijk even kwaad op zichzelf als op die vrouw. Een paar uur kende ze Dries pas. Dat van de schooljaren rekende ze maar niet mee. En nu dat ellendige oude mensch met haar gevraag.

— Wat scheelt eraan? vroeg Dries, toen zij maar naar den grond bleef turen.

— Niets, zei Louise en keek hem aan. Maar alles wat ze ooit aan schuchterheid had bezeten, was weer in haar opgehoopt. Misschien was het wel een angst voor het leven, een onmacht om het te genieten, zooals de anderen.

Dries merkte er iets van op.

— Kindje, wat doe je stilletjes. Ben je moe van 't spelen? Hij nam haar hand, die op de tafel lag en streelde haar speelsch.

Een oogenblik later trad hij op haar toe en nam haar in zijn armen. Zij lag weerloos tegen hem aan.

Nadat hij haar had gekust, zei hij:

— Louise, ik weet niet wat ik doe . . . Maar je bent zoo lief vandaag.

De tranen stonden haar in de oogen. Ze

wist niet waarom. Evenmin begreep ze zijn woorden: — Ik weet niet wat ik doe...

Dries lachte weer:

— Traantjes, arm kind. En toch is er niets om te huilen. Misschien ook niet om te lachen. Maar lachen is altijd een prettiger bezigheid dan waterlanders produceeren. Vind je ook niet?

Louise vond niets. Dries was een sterke man. Hij moest een heel vreemd mensch zijn, dacht ze. Niet alleen dat hij ver boven haar stond, wat zijn *savoir vivre* betrof — daar waren er meer van — maar hij had iets magnetisch en geheimzinnigs in z'n karakter, zooals ze nooit in iemand had aangetroffen. Hoe kon het toch, dat hij maar een-en-twintig jaar was?

Zij liepen wat heen en weer langs de baan. Louise vroeg hem:

— Voel jij je nu gelukkig, Dries?

— Volmaakt, verzekerde hij. En jij, teerste bloem uit den hof des Heeren? Knaagt er verdriet aan je hartje. Hoe zullen we het verhelpen? De barstjes heelen, de pijntjes wegstrijken . . .

Zij kon niet overweg met dezen toon,

al voelde ze, dat hij met haar was begaan. Dat was al iets. Van een ander zou ze het misschien niet hebben verdragen. Maar van Dries kon ze alles velen. Altijd had ze ernaar gehunkerd, de lasten van haar arme hart voor iemand te kunnen blootleggen.

Zij waren een eindje de duinen in gewandeld en zaten onder de dennen.

— Geluk, zei Dries, en hij keek haar met strakke oogen aan, alsof er een Evangelie zou volgen, geluk is een afwijking van den menschelijken geest. Van nature is de mensch ongelukkig. Maar dit te beseffen is het eenige geluk, dat voor een van nature ongelukkig schepsel is weggelegd.

Louise kromp ineen. Het was hard, zoo iets te moeten hooren. Was hij werkelijk zoo'n grondelooze pessimist? Zonder het zelf te weten, nam ze zijn handen, alsof ze steun zocht.

Dries voelde de beteekenis van het gebaar en werd erdoor ontroerd. — Ik moet m'n bek houden, dacht hij. Ik ben al veel te ver gegaan met dat arme schepsel.

Hij stond op en trok haar mee de hoogte in.

— Kijk de wind eens door de boomen duikelen als een clown? Zie je 't niet? We doen beter goed uit onze oogen te kijken dan diepzinnige gesprekken te houden. De mensch is nou eenmaal een diertje, dat afleiding noodig heeft.

— Ja, zei Louise, maar ik hoor misschien tot de zwakste van die diertjes.

— Allemachtig, dacht Dries, wat een hulpeloos schaap.

Maar weldra zette hij uit volle borst een liedje in. — Zing mee, zei hij tusschen twee maten door. Aldus wandelden ze voorbij de concierge-woning, wuivend en lachend.

Louise voelde zich een comediant, maar Dries scheen werkelijk opgewekt te zijn. Of was hij een nòggrootere comedian?

— Een gelukkig jong stelletje, zei de oude man tegen zijn vrouw, terwijl ze de beiden nakeken.

Dries zat dien avond lang met zichzelf te redeneeren.

— Kijk eens, dacht hij, dat kind is wel

bijzonder teer van complexie. Vrouwen genoeg, die je behalve hun aardigheidjes ook hun overladen gemoed offreeren. Maar die traantjes en dat geredekavel of ik gelukkig ben? Ik heb zelf natuurlijk ook een zekere loslippigheid. Maar die permitteer ik me toch alleen tegenover ezels.

Hij had zich blijkbaar te vrijmoedig tegenover Louise uitgelaten, door zich direct aan haar als een maatschappelijk zwerveling te presentereen. Niet dat zij zich juist daarover erg het hoofd brak. Maar ze had nu eenmaal het idee, met een verwant en bovendien veel sterker iemand te doen te hebben. Een meening, die Dries niet graag voor zijn rekening zou hebben genomen.

Een vaste afspraak hadden zij verder niet gemaakt. Louise wilde er niet over beginnen en Dries wou eerst een beetje op zijn verhaal komen. Waarachtig, ze was een lief, zij het zwaar-op-de-hand kind. Maar hij kon en wilde het niet dadelijk te dik aanmaken. Hij was bang voor een last op zijn schouders. Het was al heel wat, dat hij nu zoo over haar zat te piekeren. Want

hij had geleerd, zich niet te veel met ander-mans kopzorg te bemoeien. Aan zijn eigen moeilijkheden meende hij ruimschoots genoeg te hebben.

Louise bracht een paar dagen in huis door, hunkerend als een middeleeuwsche maagd. Dries verdiepte zich gedurende dienzelfden tijd in het oeuvre van Nietzsche. Hij verwachtte hiermee zijn gesconden interieur wat te kunnen oplappen.

Behalve deze moeilijkheden van twee rijke jongelieden, bestonden die der grootte buitenwereld. Verscheidene honderdduizenden werkloozen zagen met eenige verlichting den zomer arriveeren. Het paradijs werd hun daarmee wel niet geopend, maar de miserabele wintertijd was tenminste voorbij.

In de hoofden der directie van de N.V. Kolonia vormden zich plannen om eenige nieuwe filialen te stichten. En in het hoofd van den kruidenier Johan Alberts groeide de somberheid met den dag. Alberts had er nu wel reden voor. Dit schonk hem zeker eenige innerlijke voldoening, al was hij zich daarvan niet bewust.

Bakker Jansen, die sinds menschenheugenis precies tegenover Alberts' huis zijn zaak had gedreven, had zijn winkel gesloten. Er waren menschen, die beweerden dat de oude bakker stil ging leven. Anderen weer zeiden, dat hij op de beurs geld had verloren en zoo arm was als een kerkrat. Al deze opinies kwamen Alberts ter oore, maar zij interesseerden hem minder, dan het naakte feit, dat Jansens winkel werd opgedoekt.

Op een goeden ochtend had een verhuiswagen de bezittingen van den bakker weggehaald. Een paar uur later reeds verscheen een schilder, die de ruiten van étalage en winkel deur met krijt blindeerde, waarbij hij ervoor zorg droeg, dat groote ruimten op het winkelraam openbleven, die toen het zaakje gereed was, de volgende woorden vormden:

Winkelhuis te huur. Te bevragen bij de Bouw Mij. Atlanta, Kattengracht 4.

Een van Hartvelts inspecteurs neusde in deze dagen de buurt af, om een winkelhuis op den kop te tikken. Des middags leverde hij een lijstje van leegstaande zaken-

ruimten op kantoor in. Hartvelt besloot met Donkers, zijn mede-directeur, den volgenden dag eens op onderzoek uit te gaan.

De kranten schreeuwden crisis en malaise. Hartvelt las de slechte tijdingen met gepaste bezorgdheid. Hij had zelf tot nu toe niet veel last ondervonden. Het mocht immers geen naam hebben, dat zijn effectenbezit onder den invloed van de crisis in waarde was verschrompeld. Zijn onderneming leverde grootere winsten op dan ooit te voren.

Den volgenden ochtend om tien uur kwam de chauffeur met den grooten wagen hem en Donkers van kantoor afhalen. Zij koersten door de stad, terwijl Hartvelt, met het adressenlijstje in de hand, den chauffeur zijn bevelen gaf. Tegen twaalf uur in den middag kwamen zij in de Vloedstraat aan. Alberts stond juist een klant aan een maatje slaolie te helpen, toen de hooge heeren het huis, waarin eenmaal bakker Jansen had gewoond, beschouwden.

— Dat lijkt me beter, dan dat daar op 't Ossenplein, meende Donkers.

— Ja, de stand is hier niet kwaad, bevestigde Hartvelt.

— Kijk, daar aan den overkant zit een kruideniertje.

— Wat mij betreft mag-ie d'r blijven zitten, zei Hartvelt edelmoedig. Als-ie 't tegen ons kan uithouden, liet hij er op volgen.

Zij lachten om de goeie mop. Medelijken kon je in zaken nu eenmaal niet hebben. Ieder moest in de eerste plaats voor zichzelf zorgen. Overigens waren de directeurs door hun donaties aan vele vereenigingen van weldadigheid zeer in aanzien.

Toos kwam even over twaalfen thuis.

— Hebt u daar die auto aan den overkant zien staan, vader? vroeg zij.

— Nee, waarom?

— D'r zaten een paar snoeshanen in, die zeker op 't huis van Jansen afkwamen.

— Laat ze maar komen. Ik kan ze toch niet tegenhouden.

— O God, ik ben zoo bang, klaagde juffrouw Alberts.

— Zal je niet veel helpen, merkte haar zwartgallige echtgenoot op.

Dagenlang bleef het winkelhuis met zijn treiterend opschrift prijken. Toen kwam er eindelijk wat leven in. Timmerlui verschenen met karren en gerei. De letters op de étalageruit werden dichtgestreken. Wanneer de deur openging, zagen de voorbijgangers, dat er een groote werkbank in den winkel was opgesteld. Er viel blijkbaar heel wat te veranderen.

De Alberts leefden in zwijgende, gedrukte afwachting. Misschien draaide de zaak nog goed uit. Maar 't was beter om 't ergste te verwachten. Dan kon 't altijd nog meevallen.

Op het kantoor van Kolonia werd nauwkeurig alles voor de op te richten zaken in orde gebracht. In de boeken verscheen o.a. een nieuw hoofd: Filiaal Vloedstraat 68. Daar werden de kosten van de inrichting der zaak op geboekt. Advertenties, waarin filiaalhouders, tegen borgstelling, werden gezocht, verschenen in de dagbladen. Niet minder dan vier zaken zou de Vennootschap korten tijd na elkander openen.

Hartvelt was in de beste humeuren der

wereld. Buiten kantoortijd was hij trouwens altijd een acceptabel man. Zijn familiaangelegenheden lieten weinig te wenschen over. Hij had weliswaar slechts dochters en moest zoo langzamerhand de hoop ooit een zoon te krijgen opgeven. En dan was daar die geschiedenis met Dries. Die had nou juist zoo mooi voor de eeuwige bestendiging van het Hartvelt-sche element in de zaak kunnen zorgen. In de eerste plaats door er zelf deel aan te nemen. Opvolgers zou hij later wel voortbrengen.

Dirk wilde toch wel eens weten, wat Dries den laatsten tijd uitspookte. Een week of zes geleden was de jongen eens op kantoor verschenen. Hij scheen er zelfs geen lust meer in te hebben, om los van ieder verband met de zaak, zich voor een transactie te interesseeren. Dirk zou eens op onderzoek uitgaan. Dries was immers thuis.

Zoo kwam het, dat directeur Hartvelt op een avond in het ouderlijke huis verscheen. Dries was niet bepaald in de stemming om door zijn broer te worden ge-

kapitteld. Een half uurtje te voren had hij Louise opgescheld. Eerst had hij haar vader aan de telefoon gekregen.

— Met Hartvelt, zegt u? De stem klonk niet vriendelijk. — U wou Louise spreken? Een oogenblik, meneer.

Even later kwam Louise aan het toestel. Het kind was hevig opgeschrokken, toen zij haar vader den naam Hartvelt hoorde uitspreken. Geagiteerd riep zij:

— Ja, met Louise.

— Louisetje, hoe gaat het?

— Dank je, hoe gaat 't met jou?

— Ik heb de laatste dagen op m'n kamer gezeten, als een rups in z'n cocon. Maar zoo juist heb ik m'n kluisters verbroken. En nu zou ik graag ons idyllisch samenzijn van Dinsdag voortzetten. Wat denk je van morgenochtend half elf?

Louise stemde toe, met onderdrukte blijdschap. Of zij zouden gaan tennissen, vroeg Dries. Nee, Louise wilde liever eens doorrijden langs dien mooien weg.

— As you like it, zei Dries. Tot morgen dan.

— Tot morgen!

Pa en ma Van der Kooy hadden belangstellend naar Louise's aandeel in het gesprek geluisterd. Er waren al heel wat woorden over haar tennispartij met den jongen Hartvelt vuil gemaakt. Nu was Van der Kooy den laatsten tijd wel ietwat milderten opzichte der Hartvelts gestemd. De bank, waarvan hij mede-directeur was, floreerde tegenwoordig heel wat minder dan de Kolonia. Verleden week nog had hij de balans van het grootwinkelbedrijf onder de oogen gehad. Waarlijk om een puntje aan te zuigen! Maar stand is stand, nietwaar?

Echter hadden de Van der Kooy's opgemerkt, dat Louise, wanneer de conversatie op Dries Hartvelt kwam, een onverzettelijkheid en vuur toonde, die ze niet bij haar hadden vermoed. Dat, tezamen met de financieele omstandigheden van Hartvelt, stemde hen zachtmoediger, dan volgens hen eigenlijk oorbaar was.

Mevrouw Van der Kooy had zelfs al te doen gehad met Louise, de laatste twee dagen. Want 't kind piekerde ergens over. Ze hoefde niet te vragen wáárover, al kon zij het nu eenmaal niet laten.

Na het telefoongesprek moest Louise natuurlijk inlichtingen geven.

— Ga je morgen met hem uit? informeerde mevrouw belangstellend. 't Is hopeloos met je, hoor.

Louise stoof op.

— Waar hebt u 't nou eigenlijk over? Als een klein kind word ik gecontroleerd! U heeft er zeker geen idee van, hoe andere jongelui tegenwoordig leven. Ik ben ook altijd zoo'n gewillig schaap geweest!

De ouders verbaasden zich hoogelijk. Wat was dat kind in een paar dagen tijd veranderd! Er ontspon zich een geanimeerde discussie, die ermee eindigde, dat Louise met hoofdpijn naar haar kamer vertrok.

Dries bleef na het telefoontje wat praktizeeren. Hij had trouwens de laatste dagen, tusschen zijn lectuur door, niet veel anders gedaan. Dat hij verliefd was op Louise geloofde hij niet. Hij was al vele malen verliefd geweest en even vaak was hij ontnuchterd. — Ik ben aan 't aftakelen, dacht hij. Ik voel me soms jaren ouder dan ik ben. Het leven is nou eenmaal rotzooi.

Maar nu schijn ik ook nog een dominees-complex te bezitten. Waarom zou ik Louise anders hebben opgebeld?

Hij wist wel, dat de zaak anders zat, maar hij had geen lust al te diep te analyseren. Dan kwam er misschien weer een modderstroom van narigheid in hem naar boven.

Intusschen ging hij weer naar zijn kamer. Hij wilde een paar gedeelten uit den „Zarathustra” nog eens overlezen. Maar hij zat nog niet recht, toen er op zijn deur werd getikt. Op zijn roepen kwam een van de meisjes binnen.

— Ja, wat is er, Mientje? vroeg Dries.

— Meneer uw broer is beneden. Hij wou u even spreken.

— Meneer Dirk?

— Ja, meneer.

— Goed, ik kom direct.

— Allemachtig, dacht Dries, toen het meisje weg was. Wat een idioot ben ik! Waarom laat ik 'm niet zeggen, dat ik niet te spreken ben? Ik heb geen zin om z'n gemeier over m'n schanddaden aan te hooren. Of eigenlijk — wat kan het mij

schelen? Ik zal 'm eens laten zien, dat ik maling aan 'm heb!

Niet zonder trots herinnerde hij zich de keeren, dat hij Dirk had afgepoeierd. Ook Dries ontkwam niet heelemaal aan de algemeene bewondering, die de familie voor Dirks commercieele successen koesterde.

— Mijnheer de directeur! groette Dries hem, toen hij de woonkamer binnenkwam. Wat is er van uw orders?

— Ik geloof niet, dat je daar zoo erg benieuwd naar zal zijn, zei Dirk scherp.

— Je geloof is inderdaad gerechtvaardigd, broertje.

— Ja, schei nou uit met die mooie praatjes! Ik moet eens serieus met je spreken! Kom even hier. En Dirk wees naar de tuinkamer.

— Serieus met me spreken! Groote God, m'n hart slaat als Big Ben! verzuchtte Dries.

Zijn ouders keken hem met bezorgheid na. Ze waren te zeer verzot op hun jongsten zoon, om hem niet zijn wijze van leven te vergeven. Ze begrepen überhaupt niet veel van hem. Maar zoodra Dirks im-

poneerende persoon zijn intrede in hun woning had gedaan, waren ze volkomen onder zijn ban. Dus drukten hun gelaten nu de vereischte gevoelens ten opzichte van Dries uit.

Dries stond met zijn handen in zijn zakken tegen den schoorsteenmantel, terwijl Dirk al ijsbeerende, begon:

— Wat voer jij eigenlijk uit? Schaam je je eigenlijk niet, dat je niks doet als lantefanten?

— Eigenlijk wel, zei Dries.

— Jongetje, maak me niet razend! Ik eisch, versta je dat, ik eisch, dat je wat behoorliks uitvoert! Of je 't bij mij in de zaak doet, of waar dan ook, maar je moet uitscheien met niksdoen!

— Wie zegt je, dat ik niks doe? Dries keek hem doodbedaard, maar met doordringende oogen aan.

— Wil je me dan eens een verslag geven van wat je de laatste week hebt gedaan?

— Met welk recht vraag je dat?

— Met het recht van den oudere, die ervoor heeft te zorgen, dat je niet als een klapplooper je leven zoekbrengt.

— Ach, beste kerel, maak je toch niet zooveel zorg over mij. Je hoeft niet voor me te zorgen.

— Zoo, hoe wil je dan leven, vrindje, als ik nou eens 't bevel gaf, dat je geen cent meer krijgt?

— Doe dat maar gerust. Ik zal me wel redden.

Dries kreeg toch een vervelend gevoel. Daar begon-ie weer op te scheppen met zijn centen. Hij kreeg het te kwaad:

— Je kan voor mijn part naar de hel loopen! Ben ik een klaplooper? Ik presteer misschien meer, dan jij met je vijfhonderd bedienden en knechten en bellemeisjes! (Waanzin! waanzin is het heele leven! dreunde het door zijn hoofd).

Dries ging in een fauteuil zitten en liet zijn hoofd achterover zinken, turend naar het plafond.

Dirk tierde als een gek. Maar de ander zei en hoorde niets meer. Die vent daar was een wildvreemde. Niets had hij gemeen met dien man.

Dirk begreep niet veel van hem. Hij merkte, dat zijn woede niet hielp. Was

Dries eigenlijk wel zoo'n luie ellendeling als waarvoor hij hem nu uitmaakte? Eigenaardig, in geen enkele situatie des levens had Dirk ooit zijn zekerheid verloren. Maar tegenover Dries raakte hij steeds weer aan 't twijfelen, voelde zich den grond onder de voeten wegzinken. Na een paar minuten te hebben geraasd, tikte Dirk zijn broer op den schouder. Dries lag met gesloten oogen.

— Zeg, heb je me verstaan? vroeg Dirk.

Dries deed of hij opschrok:

— Wat is er? Wat is er?

En Dirk, nogmaals, met nadruk:

— Ik vraag of je me verstaan hebt!

— Och God, nee. Ik sliep al, verzekerde Dries.

— Dries, ik maak geen aardigheidjes meer, sprak Dirk plechtig. Ik wil absoluut hebben, dat je een behoorlijk werk doet. Als je wil in mijn dienst, of anders wat je maar verkiest. Maar niet dat gelanterfanter van den laatsten tijd.

Dries' repliek bestond uit één woord, namelijk: Stik!

Maar Dirk deed of hij het niet hoorde en liep de kamer uit. Hij had het gevoel een figuur als modder te hebben geslagen. Verdomme! dat hij geen vat op dien jongen kon krijgen! Het gaf misschien wel een zekere distinctie er zoo'n broertje op na te houden. Kwam meer in rijke families voor. Maar zijn werkezel-natuur kwam telkens weer tegen zoo'n levenswijs in opstand.

Dries meende, dat hij zich van het incident niets aantrok. Louise van der Kooy was een schat — met wat bezwaren, nu ja — en de menschheid een bandietentroep, waar hij helaas al te verwant mee was. Dirk — een succesvolle proleet, waar hij op . . . nee, zonde om het te denken.

In de gang liep hij tegen zijn moeder aan.

— Dries, zei ze, Dirk meent het heusch goed met je . . .

— Best! antwoordde Dries en sprong de trap op.

Even later ging hij de deur uit, naar een kroeg. Om een uur kwam hij met een bezopen kop thuis.

— Waar gaan we heen? vroeg Dries den volgenden ochtend, toen Louise in den twoseater stapte. Hij wreef even met de hand langs zijn voorhoofd. Een katertje hinderde hem.

— Naar 't strand immers, zei Louise.

Het weer was uitstekend. Wat winderig maar warm. Louise was jonger dan ooit te voren. Zij liep niet meer, zij sprong. Zij zat niet, maar schoof voortdurend heen en weer en sprak aan één stuk door. Haar gelaat drukte allerlei gelukkige emoties uit; haar handen bewogen, trillend van blijdschap.

— Rotzooi! dacht Dreis, dien weinig ontging. Hij was in een sombere bui, en zonder zijn gewone veerkracht. Louise vermoedde niets van zijn stemming. In haar gevoelswereld was op 't oogenblik geen plaats voor zooiets.

Ze legde haar hand op Dries' sturenden arm, toen ze op den buitenweg waren. Het maakte hem niet verheugd. Waarom had hij eigenlijk met dit kind afgesproken? Duizend anderen waren er, gedachtenloozers, luchtiger, die je geen sentimental-

teit op je dak zouden schuiven. Maar nu zat ze dan naast hem en fluisterde:

— Dries, ik ben zoo gelukkig!

Dries vond het een gezegdetje uit een stuiversroman. Hij kon zulken kost moeilijk slikken.

— Heerlijk, kind, dat je zo gelukkig bent. Hij glimlachte maar, omdat zij het ook deed.

— En jij, Dries, hoe voel jij je?

— Als kip, zei Dries.

De frissche lucht woei langs hen heen. Nog een minuut of tien en ze zouden aan den zeeboulevard zijn. Het zware gevoel in Dries' hoofd zakte langzaam. Tot nu toe had hij Louise's spreken nauwelijks gevolgd, maar zij merkte het niet.

— Weet je, hoorde hij haar opeens zeggen, ik zou graag zoo blijven doorrijden, altijd maar door.

— En waar wou je dan uitkomen? vroeg Dries, weer wat bij zijn positieven.

— Dat doet er niet toe. Met jou zoo rijden is ruimschoots genoeg.

— O, schoone, veelkleurige droomen der jeugd, hoe voert gij het hart op tot vreugd, reciteerde Dries.

— Van wie is dat, zeg, vroeg Louise.
— Zoo maar een bedenksel van mijn brein.

— Tjé, maak je gedichten? Haar oogen straalden.

— Allang den brui aan gegeven, antwoordde hij achteloos.

— God, wat zonde! Ik heb het ook wel eens geprobeerd. Maar 't lukte me nooit. Maar jij kan 't vast wel!

— Hoe weet je dat?

— Nou, jij hebt zoo'n overvloedige woordenkeus tot je beschikking. Je bent zoo adrem . . .

— En toch geen dichter! sneed Dries af. Ik wil het leven maar zoo doodgewoon leven. Misschien wat aardigheidjes, misschien wat narigheidjes — en dan maar slapen.

Opeens keek een andere Louise hem aan. Ze kwamen nu op den boulevard. De groene, schuimende zee lag verlaten vòòr hen. Louise kon of wilde zich niet herinneren wat Dries zooeven had gezegd. Misschien was het die ruimte, die haar zoo raar maakte. In ieder geval — er was iets

in haar kapot. Dries zag hoe hij haar blijdschap met één slag naar de maan had geholpen. Allemachtig! wat was hij een ellendeling. Dat arme schaap. Hij liet den wagen stoppen en sloeg zijn armen om haar heen. Er was toch geen kip op den weg. En al was er wel een geweest, het kwam er niet op aan.

— Wat doe je nou, kind, vroeg hij, en er was werkelijk ontroering in zijn stem.

Louise snikte het uit. Zij vroeg zich af:

— Waarom doe ik dit? Wat heeft-ie gezegd? Of komt 't door de zeelucht . . . ?

Wel vijf minuten duurde het tooneeltje van de snikkende Louise tegen Dries' borst. Een romantisch voorval in de twintigste eeuw, dacht Dries. Zou je er geen schilderij van kunnen maken? Ideaal gewoonweg, met die groen-gauwe zee op den achtergrond. Maar ten slotte— dit was geen spel. Want Louise had beroerdigheid. Hij kon er niks aan doen — of misschien toch. Maar in ieder geval zat hij er nu mee.

— Ik moet je wat vertellen, fluisterde Louise, toen ze eindelijk weer een woord kon uitbrengen.

— Doe het gerust, maar laten we eerst even den wagen gaan parkeeren.

Ze zat stil en bleek naast hem. — Er is eigenlijk niets gebeurd, dacht zij. — Ik ben een godverlaten vlegel, dacht hij.

Hij zette den wagen op het parkeerterrein aan den duinrand en samen gingen ze een paadje af, de duinen in.

— Het ruikt hier heerlijk, zei Dries, om de stemming op te monteren.

Louise antwoordde niet. Nee, er was nog niets voorbij. Hij had iets gezegd, ze kon het zich wel niet herinneren, maar 't had haar opeens uit haar gelukkige stemming verjaagd. Er was nog niets begonnen, dus ook niets verloren. Aldus troostte Louise zich.

Toen ze eenmaal op een beschut plekje zaten, volgden de ontboezemingen van Louise's kant. Ze wilde zoo graag gelukkig zijn. En ze was altijd zoo zwak geweest. Er was niemand, die haar had begrepen. Ze lei al haar innerlijke onaangenaamheidjes voor Dries bloot. De eenige reactie was zijn streelende hand over haar haren. Het deed haar wel goed. Boven-

dien was daar de heerlijke omgeving. De lentefrissche duinen en het zeegeruisch daarachter. Ze was nooit zoo heel impressionabel voor natuurschoon geweest. Nu vond ze het alles om te sterven, zoo ontroerend. Dit moest het geluk zijn, waarnaar ze zoo lang had verlangd. Als ze maar van zichzelf mocht spreken, totdat ze moe werd. En dan stil blijven liggen met haar hoofd tegen Dries' borst en zijn warme, veilige armen om haar heen.

Ze brachten een heerlijken dag door. In een klein cafétje, dat aan een duinvoet was gelegen, gingen ze eten. Er was geen mensch. De schelpjes op het terras knerpten luid onder hun schreden. Het was er allemaal voor hen alleen, dacht Louise. Het is een hopelooze vertooning, dacht Dries. Hij meende, dat de crisis zeer nabij was. Misschien wilde hij haar voorkomen, misschien ook niet.

's Middags, ze lagen even aan het strand, eer zij weggingen, vroeg Louise hem opeens:

— Hoe lang duurt het nog zoo, Dries?

— Kind, het millennium is voor je aan-
gebroken.

— Voor mij? En voor jou dan toch ook?

— Voor mij zal het ook wel aanbreken. Dries lachte.

Helaas, was ze maar wat vlugger van begrip. Ze keek Dries aan. Maar haar intuïtie openbaarde haar iets van de waarheid. Dit was geen geluk. Het leven had haar vast. Het had haar in deze richting gedreven. Het moest goed worden. Ze had hem alles gegeven, wat ze als dierbaar beschouwde. Maar was hij wel de man, waarvoor ze hem hield?

Dries had zich mogen feliciteeren. Hij was niet op weg dominee of biechtvader te worden. Anders had Louise nu niet zitten piekeren. En ze deed het nog, toen ze naar boven klauterden. En ze deed het nog toen ze wegrede en toen ze afscheid van hem had genomen.

— Auf baldiges Wiedersehen! riep hij haar na.

De zee dreunde tegen de kust. Zij hadden in de duinen gelegen en hun sporen waren er al verwaaid. Ook aan het strand hadden zij gelegen en de wind woei de

indrukken dicht, die hun lichamen er hadden gelaten.

De wereld volhardde zonder commentaar in haar beweging. Alle toestanden van droomen tot waken, van wanhoop tot gelukzaligheid hebben hun plaats in het scheppingsproces, even onuitroeibaar als de sporen der individuen vergankelijk zijn.

Maar het doet er ook niet toe. Wie geld en tijd heeft, mag er bovendien sentimentaliteit op na houden. Wie arm is, mag ook een hart hebben en het voelen desnoods. Maar hij leeft niet bij zijn gevoelens, hij streeft naar noodzakelijke dingen. En het is beter, bij dat streven geen gevoel aan den dag te leggen. Lukt de strijd, dan kan men altijd weer aan zijn hartepijn gaan denken.

Johan Alberts bezat geen sentimentaliteit. Maar hij kropste toch meer gevoel op, dan nuttig is voor een zakenman. Hij ergerde zich te veel en te zwijgend. Zoo laconiek waren zijn antwoorden niet aan

vrouw en dochter, zoo quasi-onverschillig, of zijn rustige oogenblikken verminderden snel in aantal.

— Wat mij betreft kunnen ze hier twintig filialen oprichten, verklaarde hij, toen zijn vrouw weer eens aan 't jammeren was geslagen. Wie bij mij wil zijn, die komt toch. En wie niet, die blijft maar.

Intusschen kreeg het winkelhuis tegenover hen met spoed een ander aanzien. Op het raam werd de bekende Maleierskop geschilderd, die alle winkelruiten van de Kolonia sierde.

Achter het raam hing nu een groot, wit gordijn. Een aanplakbiljet maakte bekend, dat aanstaanden Zaterdagavond de zaak zou worden geopend. Wie voor een gulden besteedde, ontving een fraai geschenk.

Alberts lachte smalend, toen hij het las. Bijna twintig jaar geleden, bij de opening van zijn zaak, had hij 't zelfde gedaan. Waren dat nou de nieuwe arbeidsmethoden van die groote onderneming?

Toch had hij in een verloren uur wel eens voor de étalage van een der Koloniafilialen gestaan. Geraffineerd waren die

schurken. Zetten elke week een nieuw soort reclame op touw. Gaven bij vijf pond van dit, nog een pond cadeau. Schonken bij een zakje van dat, een reep chocolade. En de prijzen waren werkelijk laag. Daar kon een kleine winkelier niet tegen op.

Uiterlijk fatalist, brandde hij innerlijk van drift tot verzet. Ja, zijn bazen en collega's hadden het geweten, in zijn jonge jaren, dat hij een driftkop was. En hij zelf had het toen ook geweten. Maar lange jaren van voorspoed had hij er niet aan behoeven te denken, misschien wel gedacht, dat hij zijn leven in rust en bezadigdheid zou voleindigen.

Dirk Hartvelt, directeur van de N.V. Kolonia, dacht, dat hij met zijn kop de heele wereld in bedwang kon houden. Alberts, zijn miniatuur-tegenstander, dacht, dat hij met zijn kop, als 't moest, de heele wereld kon trotseeren.

Het was geen tweegevecht tusschen hen. Ze zouden elkaar nooit onder de oogen krijgen. Toch werd het een heel aardige geschiedenis, met dat filiaal daar in de Vloedstraat.

's Zaterdagavonds zou het geopend worden. 's Donderdags moesten de filiaalhouders erin trekken. Maar de jonge kerel, van wien Dirk al zijn duizend gulden borgstelling had ontvangen, beging de onhandigheid den avond voor hij den winkel zou betrekken, den kraaienmarsch te blazen. Zijn vrouw, in tranen, belde Dirk in zijn woning op. Haar man had een benauwdheid gekregen en in dentijd van een half uur was-ie den weg naar de zalige jachtvelden opgegaan.

— Arme vrouw, dacht Dirk, toen hij den hoorn neerlegde. Maar verdomd! dat was een leelijk geval. Daar zat-ie nou met z'n gebakken peren.

Groote zakenlui hebben echter altijd lumineuze invallen. Zoo ook Dirk. Hij had nog geen vijf minuten zitten prakkizeeren, of hij nam de telefoon alweer van den haak en draaide het nummer van zijn ouderlijk huis.

— Hallo! Dag vader. Is Dries thuis?

— Nee, ik geloof, dat-ie net is weggegaan. Maar ik zal even kijken.

Dirk vloekte. Dien kerel kon je nooit te

pakken krijgen. Even later echter, daar kwam Dries:

— Ja, hallo!

— Zeg Dries, kom onmiddellijk even bij me!

— Onmogelijk! Ik ben bezet vanavond.

Dirk voelde, dat hij hem niet te hard mocht aanpakken. Dat bedierf de zaak maar. Doch hij wist Dries er toe te krijgen, na afloop van zijn bezetten tijd, nog even bij hem aan te komen.

Dries bracht den avond in een bar, in gezelschap van twee vroolijke meisjes, door. Dat zette hem voor 't oogenblik over veel ellende heen. Behalve zijn eigen gewone besognes, hinderde hem de historie met Louise. Hij had, na dentocht naar 't strand, nog een keer een korte wandeling met haar gemaakt. Er haperde veel aan de verhouding. Van zijn kant eigenlijk alles. Maar hij wilde het lijntje niet direct afbreken. De tijd zou die daad wel verrichten.

Over twaalfen was het, toen de taxi, waarin Dries zat, voor het huis van Dirk stilhield. Vòòr dien tijd had Dirk al ette-

lijke vloeken geloosd. Dat die aap maar niet kwam! Liet hem hier voor Piet Snot zitten. Speelde mooi weer van zijn centen!

De ontmoeting tusschen de beide broers was dan ook niet vriendelijk. Van Dirks zijde tenminste niet. Dries had zich kostelijk geamuseerd. Hij had wat wijn op, maar dronken was hij toch niet. Wel week gestemd, bereid de machten van het leven met zich te laten spelen.

Dirk sprak met geen woord over het lange wachten, toen zij eindelijk tegenover elkaar zaten. Hij wilde alle plooiën wegstrijken en gaf Dries een summier exposé van het geval.

— Interessant, zei Dries. Maar waarvoor heb je me eigenlijk laten komen?

— 't Gaat juist daarom, antwoordde Dirk. Ik had gedacht, dat jij, totdat ik een nieuwen zetbaas heb gevonden, dat zaakje wel kon waarnemen . . .

— Zeg, ben je bedonderd? stoof Dries op. Moet ik soms voor kruidenier spelen?

— Ik heb al mindere dingen in mijn

leven gedaan, zei Dirk, niet zonder trots. En bovendien hoef jij niet voor kruidenier te spelen. Je krijgt twee jongens van me en je hebt alleen maar toe te zien, dat ze hun werk behoorlijk doen.

— O juist, dat is geen kruidenier spelen. Ik heb 't al in de gaten. Maar zoek maar een ander, hoor. Aju! Dries stond op, verveeld, geërgerd.

Maar Dirk stond ook op en hield hem vast.

— Wees nou toch eens wijs, Dries, verzocht hij, met meer vriendelijken aandrang dan zijn broer van hem gewend was. Alles wat je noodig hebt te doen is, Zaterdagavond van zeven tot half elf achter in den winkel te staan, bij de kas. Ik heb niet anders dan een paar jonge broekjes voor den verkoop. 't Is een noodgeval. Misschien dat ik Maandag al een filiaalhouder heb.

— Je luist er mij niet in. Je hebt heusch nog wel een creatuur op kantoor, die dat werkje graag zou opknappen. Of misschien ook niet graag. Maar meneer Dirk Hartvelt weet zijn ondergeschikten wel klein te krijgen. Hij lachte zonder veel sympathie,

maar Dirk vatte het als een lofspraak op.

— Ja, ja, lachte Dirk terug, maar hij houdt er een broertje op na, waar geen huis mee te houden is.

En toen weer serieus: — Nee, 't is meer dan beroerd, zooals jij je gedraagt. Geen twee uur heb je voor iemand over.

— Ach, zanik niet langer, antwoordde Dries, die plotseling een opwelling van edelmoedigheid kreeg (was 't ook eigenlijk niet zielig, dat heele commercieele gemodder). Je kunt over mij beschikken. Met lijf en leden schenk ik me voor den Zaterdagavond aan de N.V. Kolonia weg. En voor de rest zeg ik je goeie nacht.

— Ook goeie nacht, zei Dirk.

— Ik ben stapel, dacht Dries, toen hij weer in de taxi stapte.

— We krijgen 'm wel eronder, dacht Dirk, terwijl hij naar zijn slaapkamer ging.

De familie Alberts keek met wantrouwige oogen naar den opgepoetsten winkel

aan den overkant. Een geblinddoekt monster. Maar aanstonds, over een paar uur, zou het gordijn wegvallen en 't drama beginnen.

Alberts keek eigenlijk niet met wantrouwer oogen dan gewoonlijk. Er was niets bijzonders aan hem te bespeuren. Het was nu stil in den winkel. Blijkbaar waren er klanten, die tot den avond wachtten met hun inkoopen, maar zeker niet om hem te begunstigen.

Toch beklagden velen hem. Alberts had geen ooren naar hun goedbedoelde taal. Zijn vrouw des te meer. Het mensch was òp van de zenuwen. Niet eens zoozeer, omdat die zaak werd geopend. Maar Johan was al dagen zoo broeierig stil. Nooit was-ie zòd stom en onwillig tegenover haar geweest. Hartelijk, uitbundig had ze hem wel nooit gekend, maar ze vond het nu bepaald angstig in z'n nabijheid te leven. Ze had 'n idee, alsof-ie van alles in z'n hersens oppropte, alsof z'n kop nog uit mekaar zou barsten. Misschien vergiste ze zich wel, dacht ze soms. Want niemand anders scheen het op te merken.

Met Toos sprak ze er wel eens over. Die trok zich van de heele boel weinig aan. Nu ja, een kind van amper zeventien jaar. Al kon ze lief zijn en al leefde ze wel met de zaak mee, de ernst van den toestand begreep ze niet.

Het eenige, dat ze zei, als haar moeder zich er druk over maakte, was:

— Maar mensch, ik begrijp niet, dat je je nou al druk maakt. D'r is toch nog niks aan de hand!

En daar had ze gelijk in. In het begin had juffrouw Alberts er ook zoo over gedacht. Misschien was er een soort van wisselwerking tusschen haar en haar man. Misschien hitsten ze elkaar zwijgend op. Maar zoover gingen juffrouw Alberts' gedachten niet.

Dries wist Zaterdagmorgen niets meer van zijn avondlijke taak. Een van de meisjes, waarmee hij zich Woensdagavond zoo had geamuseerd, scheen een vast vriendinnetje van hem te zullen worden. — Vergelijk eens, dacht Dries, zoo'n avond met Nanny met een uitstapje in gezelschap van Louise. De vergelijking kòn eigenlijk niet

worden gemaakt. Menschen verschilden nu eenmaal onderling meer, dan andere gelijksoortige dieren.

Niet dat Dries zich op dezen Zaterdagmorgen zoo kiplekker voelde. Integendeel, een besef van eigen doelloosheid, overbodigheid kwelde hem. Het plezier moest voortdurend worden nagegaagd, wilde het geen walging wekken.

Oude kost. Uitstekend onderwerp voor zedepreekers. Maar ironie of cynisme kunnen er niet in slagen, de kwellingen van een mensch te verminderen. Zeker niet als die mensch eerst een-en-twintig jaren telt, ook al is hij met eigenschappen behept, die hem tien of twintig jaar te vroeg zijn aangewaaid.

Hoe het precies in elkaar zat, wilde Dries niet uitzoeken, maar hij voelde zich in de juiste stemming om zijn spotapparaat op gang te brengen.

Dat kon hij dadelijk bewijzen, want hij had zich nauwelijks tot zijn ontbijt neergezet, toen Dirk hem opschelde. Of hij zich op vanavond had voorbereid.

— Verrek, dacht Dries, daar had ik

heelemaal geen erg meer in. Entegen Dirk:

— Ja, ik heb me voortreffelijk voorbereid. Al een paar dagen bestudeer ik de levensgewoonten der kruideniers. Ik heb een paar standaardwerken uit de Universiteitsbibliotheek gehaald. Maar helaas, ik vrees, dat ik nog maar een zeer onvolmaakt exemplaar van dat nuttige genus zal vormen.

— Schei uit, kwam Dirk; ik bedoel: je zorgt toch, dat je d'r bent! Maar kom even bij me.

Dries beloofde te zullen komen. Nu, Dirk had hem nog niet onder de plak. Die wou natuurlijk nog even kijken, of hij wel op 'm kon rekenen. Stom, hij had moeten weigeren. Zou Dirk wel hier naar toe zijn gekomen.

Dries' vermoedens waren niet onjuist. Dirk wilde hem even laten gehoorzamen. Zaterdag was overigens een zeer belangrijke dag voor hem. Dan werden de loonen uitbetaald en mochten de menschen met op- of aanmerkingen bij de Directie komen. Want democratie was bij de Kolonia niet volkomen onbekend.

Dries zag de schare in de wachtkamer bij het privé-kantoor. Hij had wel wat gemeen met die mensen, al keken ze hem nog zoo bevreemd aan, terwijl ze hem eerbiedig groetten. Ten slotte allemaal zwakelingen, die ten hoogste op een kleine promotie konden hopen. En wat dan nog . . . Maar hij, het directeursbroertje, met zijn innemende uiterlijk en handige maniertjes en piekfijne kleeding? Bah, een oude juffrouw was er aantrekkelijk bij . . .

Dries moest even wachten. Er werd juist iemand hevig door Dirk uitgeveterd. In de wachtkamer was het te hooren. — Waarom slikt die vent dat eigenlijk, dacht Dries. Zakendoen is wel eens aardig, mits sportief bedreven. Maar deze mensen hier, die zich doodploeteren en nog mooi weer moeten spelen . . .

Het slachtoffer kwam naar buiten. Dries herkende hem. Een pakhuischef. Er waren er in de wachtkamer, die grinnikten. De meesten keken den chef met strakke, hatende oogen aan. Maar de man liep door, alsof hij niets zag.

Een belletje klonk en de bevoorrechte

Dries beschouwde het als voor hem bestemd. Iedereen scheen dat trouwens met hem eens te zijn, want er verhief zich geen protest, toen hij zich verwijderde.

— Meneer Hartvelt, is er iets te zeggen voor den kruidenier, begon Dries.

Dirks gelaat stond geheel in den bazenplooï.

— Ja, anders had ik je niet hier laten komen! Ofschoon je eigenlijk bij Schiltmeijer moet zijn voor dergelijke dingen.

— Dan zal ik daar maar naar toegaan, zei Dries, die den smoor inkreeg.

— Nee, blijf even hier! Weet je precies waar je vanavond moet zijn? Vloedstraat 68. Om zes uur.

— Je had gesproken van zeven uur.

— O, dacht je, dat je bij de opening pas kon komen binnenvallen? Zou je je niet eerst behoorlijk moeten voorbereiden?

Waarom Dries al deze aardigheden verdroeg, wist hij niet. Maar hij luisterde geduldig naar wat zijn broer hem vertelde. Hoe hij op den gang van zaken moest letten, op de bedienden, op de ontvangst van het geld. Duizend kleinigheden

— Zou je 't niet even opschrijven? vroeg Dirk, want Dries zat erbij, alsof hem een sprookje werd verteld.

— Geen letter schrijf ik op! Ik heb m'n hersens niet thuisgelaten. Alleen directeuren en loopjongens kuieren altijd met dikke notitieboeken in hun zak.

Dirk had hem er graag uitgeschopt. Maar hij drukte eenvoudig op het belletje. — Verdwij nu maar. De menschen hoeven voor jouw geklets niet te blijven wachten.

Dries ging heen. Hij verwerkte alles wat Dirk hem had verteld. Wat er allemaal te pas kwam in het leven van zoo'n simpel kruideniertje! En nou had hij het maar voor een paar uurtjes waar te nemen. Enfin, was hij hier niet zelf een tijd op kantoor geweest? Had hij niet verscheidene keeren zaken voor de firma gedaan? Ten slotte was hij een Hartvelt, zij 't dan een ietwat uitzonderlijke. De heele handel mocht flauwe kul zijn, of liever Schweine-rei, hij had iets van den commercieelen familiezin geërfd. En dat roerde zich nu in hem.

Misschien voor 't eerst van zijn leven nam hij de moeite om de gebouwen van de firma eens goed op te nemen. Architectonisch een rommelzooi. Maar toch een brok werk, een monument, geschapen door kerels met hersens. Andere hersens weliswaar dan de zijne. Maar waarom eigenlijk minderwaardig? Mocht hij normen stellen?

Zeven uur 's avonds. De winkel van Alberts was verlaten. Bahalve dan door den eigenaar en zijn vrouw. Zij staarden zwijgend naar den overkant. Een en al feestelijkheid was het daar. Een zee van licht, een winkel vol bloemen. Een rijtje menschen stond te wachten op het groote moment, waarop de winkeldeur zou worden geopend.

Ja, het was stil geweest dien dag bij Alberts. Misschien louter door het nieuwe van die andere zaak. Het wastoch haast niet mogelijk, dat hun zwartste verwachtingen met één slag werkelijkheid zouden worden.

En de enkele mensch, die zijn winkel betrad, ontving van Alberts allerlei, natuurlijk onuitgesproken, verwenschingen. Wat had zoo 'n snoeshaan hem ook te beklagen. Hij was mans genoeg om zijn eigen boontjes te doppen. En wanneer niet, zouden ze 'm dan helpen? Verrekken konden ze allemaal!

Dries zat om zeven uur als een vorst op een hoogen zetel achter in den nieuwen winkel bij de kassa. Hij had de jongens dadelijk in de juiste stemming gebracht. Schijnbaar van die dorre kruidenierskopen. Maar Dries, terwijl hij de zaak rondscharrelde en zij de laatste voorbereidingen troffen, had hen opgekikkerd door allerhande onzin uit te flappen. Ze waren zoowat van gelijken leeftijd als hij, wat niet wegnam, dat ze den afstand, die er tusschen hen als bedienden en hem als semi-patroon bestond, niet uit het oog verloren. Zij waren volkomen gedresseerd volgens het Kolonia-systeem.

— En nu, dames en heeren, sprak Dries plechtig, even voordat Karel de deur zou openen, zult u in de gelegenheid worden

gesteld, het jongste Kolonia-établissement te bezichtigen. Entrée wordt niet geheven! Alle gemakelijkheden worden u gratis gepresenteerd. Concurrentie absoluut onmogelijk!

De jongens lachten zich krom. De glanzende winkelklok wees zeven.

— Karel, haal op het scherm! riep Dries.

En toen was het begonnen. Van grappen verder geen sprake. Het publiek was zeer serieus. Men kreeg immers na voor één harden hulden te hebben besteed, een prachtig busje met een ons cacao gratis, voor niemendal! Dames en kinderen van iederen leeftijd en formaat vulden de zaak. Geen een was er, die onder het premiebedrag besteedde.

Stakkers, dacht Dries, die geduldig het kasregister hanteerde en met een hoffelijk woord, geld incasseerde en teruggaf. Hoe heerlijk weten de heeren op jullie roofinstincten te werken! Maar zij houden d'r nog scherpere roofinstincten op na. Offer maar! Offer maar voor de goede zaak!

— Och, zei Alberts, terwijl Dries deze gedachten koesterde, tegen den zooveel-

sten bij hem verdwaalden klant; ik ben d'r niet bang voor. 't Is een nieuwertje, hè. En voor den zooveelsten maal ook dacht Alberts: — Stik voor mijn part!

Hij was bezig zijn laatste mogelijkheid om 't er door te halen, kapot te slaan. Want er bleef iets van zijn beroerde stemming bij de klanten hangen. Ze konden 't begrijpen. 't Was ook niet alles voor zoo'n man. Maar toch — je ging, waar je 't voordeeligst terecht kon. En een zure was die Alberts altijd geweest. Hij moest maar eens een lesje nemen bij de voorkomende bedienden van Kolonia.

Een gehavende totaal-ontvangst bij Alberts. Hij constateerde het, toen hij dien avond zijn kas uittelde. Vrouw en dochter zaten in de huiskamer, dorsten niets te vragen. Wat had juffrouw Alberts het bedrag graag geweten! Maar zoo'n onweersgezicht wou ze niet trotsseeren. Ze vermoedde trouwens wel zoo ongeveer, waar ze aan toe waren.

Toosje was in volkomen harmonie met haar moeder. 't Werd er niet vroolijker op thuis. In de eerste plaats met die zaak. En

dan vader met z'n vervelende buien. Hij was nooit zoo'n echte, gezellige vader geweest als ze bij anderen wel had aangetroffen. Maar zooals nu had ze 'm toch nooit gekend.

Dries beschouwde zich, toen de zaak om half elf werd gesloten, als door zijn examen te zijn gekomen. Er had hem wel geen mensch geëxamineerd. Wat maar goed ook was. Want had hij Dirk zien verschijnen, dan zou hij er waarschijnlijk pardoos zijn uitgelopen. Toch wel een aardige menschenkenner, die directeur van de N.V. Kolonia.

Ja, Dries was een voortreffelijk winkelier. Hij nam het ontvangen bedrag mee en zorgde ervoor, dat het huis behoorlijk werd afgesloten.

Het was een heerlijke Juniavond en daarom wandelde hij maar naar huis.

— Inderdaad, dacht hij, wat ik tot nu toe aan practische werkzaamheden heb verricht, is me verwonderlijk goed afgegaan. Zoo heel onbruikbaar ben ik toch niet. Als ik maar niet allerlei vervloekte afwijkingen had. 't Gaat immers alles te

intellectueel, zonder de liefde, de overgave, die noodig is voor 't minste baantje. Ik blijf altijd Dries Hartvelt. En dat zou zoo erg niet zijn, want Dirk blijft ook altijd Dirk Hartvelt. Maar de Lieve Heer heeft van mij nou eenmaal heel wat anders gedraaid als van mijn broer, den directeur. Waarom doet God de Vader eigenlijk van die rare dingen? Ben ik zoo verdomd zelfingenomen of zelfhatend, of . . . Bah! een behoorlijk glas wijn is beter.

En Dries stapte een café in, waar hij tot het sluitingsuur bleef plakken. In een gelukkige stemming liet hij zich ten slotte door een taxi naar huis brengen.

Jammer dat Alberts er niet aan dacht, een kunstmiddel te baat te nemen, zooals Dries het deed. Hij had het hard nodig en 't zou hem voor het oogenblik veel misère hebben bespaard.

Er kwam geen woord over zijn lippen, toen hij de huiskamer betrad. Toos was inmiddels naar bed gegaan. Juffrouw Alberts zat met slaperige oogjes de mode-rubriek in het avondblad te bekijken. Tot lezen kwam zij niet.

Zij keek haar echtgenoot aan, maar die bleef zwijgen. Hij was gewend op Zaterdagavond nog een kopje thee te drinken, alvorens te gaan slapen. Zijn vrouw nam, als gewoonlijk, de theepot van 't comfoortje, maar Alberts weerde af: — Laat maar. Ik heb geen zin.

Hij had inderdaad geen zin. Werd hij oud? Vroeger had hij altijd gedacht, dat hij desnoods tegen de heele wereld kon vechten. Kort geleden had hij dat nog gedacht. En oogenschijnlijk was zijn kop op 't oogenblik harder dan ooit. Hij geloofde het zelf. Hij wist niet, dat hij een kostbare eigenschap had verloren: hij kon niet meer rustig zijn gang gaan, zooals vroeger. Al camoufleerde hij dat verlies nog zoo sterk voor zichzelf en zijn omgeving, hij was een angstige, een zwakke geworden.

Hij had het idee, dat de heele wereld hem vijandig gezind was. Jong bloed kan zooiets wel eens verdragen. Zijn bloed kon het zeker. Maar hij was niet jong meer. In geen twintig jaar had hij behoeven te strijden. Het was hem immers voor den wind gegaan. En nu — zijn geeste-

lijke wapenen waren verroest, gebroken.

De natuur legt het wonderlijk aan, om menschen, die al deze dingen niet met hun klare verstand kunnen beseffen, op een andere wijze ermee op de hoogte te stellen. Dat gaat dan wel langs omwegen, maar het doel wordt niettemin bereikt.

Alberts lag uren wakker dien nacht. Dien winkel aan den overkant vergat hij al spoedig. Hij was alleen met zichzelf bezig. Een gevaarlijke bezigheid, voor iemand, die daaraan niet gewend is. Tot een formidabele grootte blies hij zijn capaciteiten op. Hij trok zich nergens wat van aan. Hij kon alles. Jaren en jaren had-ie stevig op z'n beenen gestaan. Wie zou hem uit z'n evenwicht brengen? Niemand! Al had-ie vijanden zooveel als straatsteen, hij was en bleef de onwrikbare Johan Alberts. Misschien zou-ie harder moeten vechten, dan-ie ooit had gedaan. Goed, dan maar vechten . . . vechten . . . vechten . . . !

Een heel leger gestalten zag hij voor zich. Neer sloeg-ie ze, een voor een, met z'n vuisten. Tot appelmoes maakte-ie al die creaturen!

Maar gottegot, wat was dat een inspanning! Hij merkte het opeens. 't Zweet stond op z'n kop. Geen reden om bang te zijn. Nooit bang zijn, voor niets, voor niemand! Nooit bang zijn . . . !

Toen hij insliep meldde de dag des Heeren zich reeds aan de kim.

Toen Dries den volgenden ochtend om half elf de huiskamer binnentrad, zat Dirk, de eeuwig actieve, al op hem te wachten. Moest natuurlijk van alles weten. Gisteravond om twaalf uur had-ie nog opgebeld, maar Dries was nog niet thuis geweest.

Dries vertelde hem, dat-ie nog een uurtje in een kroeg had doorgebracht en eerst om over eenen zijn woonstee had bereikt. Dirk schudde het hoofd. Maar het ontvangen bedrag stemde hem niet ontevreden. Hij had trouwens geen oogenblik getwijfeld. Wat de Kolonia op touw zette, dat lukte. Maar er was een andere kwestie.

— Zeg Dries, zou je morgen ook nog dat plaatsje willen bezetten? Ik sta al in

onderhandeling met een zetbaas, maar de zaak heeft nog niet z'n beslag gekregen.

— Heel aardig van je, antwoordde Dries, terwijl hij een ei pelde. Ik heb er natuurlijk bar weinig lust in. Want ik weet, hoe je iemand aan de lijn kan houden.

— Daar weet je niks van! zei Dirk verontwaardigd. Moet ik je soms naam en toenaam noemen van de menschen, waarmee ik in onderhandeling ben?

— Nee, maar nog één dag — 't klinkt ongeloofelijk.

Dirk werd rondborstig.

— Nou, weet je wat? Laten we zeggen: jij neemt de zaak hoogstens tot Woensdagavond acht uur waar. En filiaalhouder of niet, jij bent d'r van af!

Er viel natuurlijk nog wat te stribbelen, maar het einde was, dat Dries accepteerde. Dirk beschouwde het als een verheugend bewijs, dat Dries meer handelbaar werd. Maar daar was geen sprake van. In werkelijkheid had Dries heel andere redenen om zich zoo gewillig te betoonen.

Vanmiddag zou hij met Louise van der

Kooy naar den schouwburg aan. 't Kind beschouwde hem eigenlijk al als haar verloofde. Dries wist, dat ze hem broodnodig had. Ten minste, zoolang ze geen remplacant voor hem had gevonden. En zoo iets kwam voorloopig niet in aanmerking, want Louise was hopeloos op hem verliefd.

Het is wel aardig, als een meisje verliefd op je is. Maar Louise had van die verschrikkelijk serieuze kanten. Die paar keer, dat-ie met d'r was uitgeweest, lagen als lood in z'n geheugen. Soms kon-ie wel eens week worden bij de gedachte aan 't voor Louise zoo droevige geval. Maar toch in de verste verte niet voldoende om zich tot slachtoffer te maken.

Zijn bereidwilligheid tegenover Dirk was dan ook slechts het perfide gebruiken van een gelegenheid om een innig contact met Louise te vermijden of voorloopig wat uit te stellen. Hij had nu een prachtkans om zonder kopzorg een paar dagen van haar af te zijn. Dat ze 's avonds uitgingen, vonden haar ouders toch niet goed. Zoo ouderwetsch ging 't daar nog toe.

Louise, van haar kant, was zoo verliefd als ze maar kon zijn. D.w.z. bij alles wat ze deed, dacht ze aan Dries. Ze bezat een vuur, een drang tot overgave, die ze tot nu toe alleen bij romanfiguren had gevonden. Niet dat zij zich met een romanheldin vergeleek. Haar gevoelens waren te hevig om een zelf-analyse te kunnen verdragen. De geringste gedachte aan haar liefde joeg haar hart al op.

Dries kwam haar om half twee afhalen. Louise's ouders waren heel zachtmoedig te zijnen opzichte gestemd. Want zij waren niet onmenschelijk genoeg om de bezwaren der conventie sterker te laten gelden, dan de levensdrang van hun eenig kind. Het was nu eenmaal zeer ernstig met Louise. Daar hielp geen praten tegen. Al vloeide Louise niet over van confidenties, haar moeder doorzag veel van wat er in het kind omging. Wat niet wegnam, dat mevrouw Van der Kooy vrees koesterde. Maar nu van geheel anderen aard dan tot dusver het geval was geweest.

Was die Dries wel een serieuze jongen? Zooals-ie daar met het echtpaar zat te keu-

velen, terwijl Louise op haar kamer zich kleeedde, nam hij weer voor zich in door zijn gracieuse luchthartigheid. Een mannetje, dat de wereld naar zijn hand kon stellen, meende mevrouw. Een merkwaardig mengsel van kind en volwassene, dacht Van der Kooy, die in zijn zakenleven de menschen tamelijk had leeren kennen.

Over Louise werd met geen woord gerept. Ten minste niet met betrekking tot het vraagstuk, dat het meisje en haar ouders zoozeer beheerschte.

De middag verschilde voor Dries niet veel van tal van dergelijke door hem beleefde middagen. Voor Louise was het een zeldzaam feest. De halfdonkere schouwburgzaal en het dramatische stuk vormden een gereede aanleiding voor haar om vele tranen te laten druppen. Ze had dat trouwens vaker gedaan, de laatste dagen. Dries merkte het op, maar hield zich van den domme.

Zij wandelden terug naar huis. Louise was al vrijmoedig genoeg om hem te vragen, wanneer zij elkaar weer zouden zien.

— Tja, zei Dries, ik ben de eerstvolgen-

de dagen bezet. Ik heb namelijk een bevlieging van plichtsbetrachting. Dirk heeft beslag op mij gelegd voor de Kolonia.

Op zichzelf had Louise daar niets op tegen. Hij zou toch eenmaal, net als de anderen, moeten werken. Maar toch . . .

— God! dus we kunnen voorloopig niet meer samenkomen? vroeg zij.

— Voorloopig? Ik denk, dat ik met een dag of wat mijn taak zal hebben vervuld.

— Wat moet je dan eigenlijk doen?

Dries had zich nog even afgevraagd of hij het wel zou zeggen. Maar ten eerste schaamde hij zich niet. En ten tweede had het misschien een goede kant, er rond voor uit te komen . . .

— Ik ben op 't oogenblik zooveel als dubbeltjesteller in dienst van de Kolonia.

Hij keek haar glimlachend aan. Louise kreeg een vreemden schrik.

— Spreek alsjeblieft toch normaal. Wat bedoel je nou weer?

— Ik zal 't je precies expliciteeren. Dries sloeg een professoralen toon aan. Je moet dan weten, dat de vennootschap een nieuw filiaal heeft opgericht. De zetwinkelier is

op 't moment, dat-ie z'n taak zou aanvaarden, naar hoogere gewesten opgeroepen. En nu is je dienaar zoo genadig geweest om op zich te nemen, het zaakje eenige dagen te leiden, totdat zich een definitieve leider heeft aangemeld.

Louise's standsgevoelens maakten een sprong, tot op haar lippen. Ze wilde zeggen, hoe afschuwelijk ze het vond, dat Dries dergelijk werk op zich nam. Maar één blik naar hem en de oppermachtige liefde legde haar andere gevoelens het zwijgen op.

— Tjé, en vind je dat leuk? vroeg ze.

— Leuk? Nee, maar toch ook niet zoo verschrikkelijk als je misschien denkt.

Zij kreeg weer een onaangename gewaarwording. Maar het moest goed tusschen hen blijven en dus schikte Louise zich in het geval.

Hij vertelde haar van den vorigen avond en nu begon zij het interessant te vinden. Een paar dagen trouwens maar; aan den eenen kant een reuzentijd, als ze bedacht, hoe ze naar hem zou hunkeren. Aan den anderen kant opende het de mogelijkheid,

dat Dries weldra een èchte leidende functie in het bedrijf zou vervullen. Dan zou hij spoedig heelemaal van haar zijn. Want waarvoor zouden ze lang behoeven te wachten?

Dries raadde het meeste van wat Louise bepeinsde. O, hij was vroolijk genoeg, toen hij afscheid van haar nam. Kuste haar toen zij in de portiek van haar woning stonden, zooals hij haar nu reeds vele malen had gekust. Maar terwijl hij naar huis ging, doesde het geliefde refrein door zijn hoofd:

— Het leven is rotzooi!

Tezelfder tijd zat Louise, verrukt droomend, op den rand van haar bed.

Alberts mocht dan al slecht hebben geslapen, zijn huisgenooten merkten dien Zondag niets bijzonders aan hem. Het gezin verlummelde den Zondagochtend zooals gewoonlijk. 's Middags ging Toosje met een vriendin naar den bioscoop en Alberts' broer en schoonzuster kwamen

om het wekelijksche kaartje te leggen.

Die hadden 't natuurlijk ook over den nieuwen concurrent. En Alberts reageerde heel normaal:

— Laten we nou afwachten. Wie bij me wil komen, die komt. En wie weg wil blijven, die blijft maar.

Daarmee beschouwde hij de discussie als gesloten. En geen der anderen had lust er verder over te spreken. Zooiets deed je met Johan nou eenmaal niet. De familieleden hielden hem bovendien voor niet onbemiddeld.

Natuurlijk was Alberts zich ervan bewust, dat hij een kleine twintig mille bezat. In 't ergste geval zou hij zijn zaak kunnen opdoeken, om ergens anders zijn geluk te beproeven. Maar zijn trots verdroeg dat niet. Zijn laconieke praatjes waren niets dan een geraffineerde vermomming van brandende eerezucht en onverzettelijkheid. In dien gloed verteerde het kleine tevredenheidsgevoel om het bezit van zijn kapitaaltje.

Juffrouw Alberts zat haar man maar aan te kijken, dien Zondagavond. Zij luister-

den door de radio naar een symphonie-orkest. Of eigenlijk luisterden zij niet. Want Johan had weer alle uiterlijke menschelijkheid verloren na het vertrek van zijn broer en schoonzuster. Hij zat blijkbaar te prakkizeeren. Zijn vrouw vond het wel wat overdreven. Zòò erg moest-ie 't zich toch niet aantrekken. En was 't niet te gek, dat-ie tegenover haar als een dooie was? Waaraan had ze dat verdiend? Ze pinkte een traantje weg. Ze dacht er niet aan, dat 't misgeloopen was met de liefde. Daar had ze zich sinds jaren over heen gezet. En ze had immers haar Toos, het lieve kind. Ja, waarlijk, nu kwamen de tranen eerst recht. Maar stilletjes alles, heel stilletjes. Hij moest 't eens zien! Maar 't leven met zoo'n zwijgenden man was toch ook niet uit te houden?

Nuttelooze vragen. De tijd zou ze moeten beantwoorden.

De tijd . . . Alberts echter was bezig tot de eeuwigheid op te stijgen. Daar had hij geen benul van, maar 't was daarom niet minder waar. Hij zou niet hebben kunnen vertellen, waarom hij zich zoo geprikkeld

voelde. Een ander zou misschien zeggen: — Omdat zijn levenswerk met vernietiging werd bedreigd. Maar Alberts kende zulke hoogdravende woorden niet. Hij was maar een kruidenier, solide, hardnekkig, doodelijk driftig.

Toch sliep hij dien nacht uitstekend. Zijn vrouw wat minder goed. Den vorigen nacht was het precies omgekeerd geweest. De natuur is rechtvaardig en geeft ieder zijn deel.

Louise beging een stommitieit. Zij kon het niet helpen, want zij was dien Zondagavond, na afloop van het diner, wat opgewonden. Misschien door den langen middag met Dries. En omdat zij verwachtingen koesterde, die te feller waren, naar mate haar de wankelende fundeering duidelijker dreigde te worden.

Zij vertelde dan, dat Dries goede vooruitzichten had. Want haar moeder deed niets als haar ondervragen over den middag en over Dries. En Louise was te vol

om haar verwachtingen te verzwijgen.

— Goede vooruitzichten? herhaalde mevrouw Van der Kooy. Werkt hij dan?

— Ja zeker, verklaarde Louise. Hij werkt zich in. Hij was al vroeger in de zaak. Maar nu schijnt-ie meer de verkoopsafdeeling te bestudeeren.

— Heel aardig, zei mevrouw; wat doet-ie dan eigenlijk?

En op haar beurt vertelde Louise, wat zij van Dries had vernomen.

— Dat heb ik nog nooit gehoord, riep mevrouw Van der Kooy hoogelijk verbaasd uit, dat de broer van den directeur in een winkel gaat staan! Daar krijgt-ie toch zelf nooit wat mee te maken?

Haar man was het niet met haar eens.

— 't Is goed als de patroon alle finesses van de zaak kent, zei hij.

— Zoo, maar waarom moet-ie daar dan nog een halve week staan? vroeg mevrouw scherp. Ik vind 't echt proleetachtig, en heelemaal geen cachet. Voor hem niet en voor jou niet.

Louise verwenschte zichzelf. Ze was te vervuld geweest om te kunnen zwijgen.

Maar wat was haar zekerheid? Jammerklachten sloegen in haar op.

— En, klonk weer de stem van haar moeder, je zegt zelf eerst, dat die filiaalhouder plotseling is gestorven. Dat heeft toch niets met bestudeeren van den verkoop te maken? 't Is een puur toeval. Wat zeg jij, Herman, wendde ze zich tot haar echtgenoot, is dat nou iets, dat zoo'n jongen daar ten aanschouwe van Jan en alleman den kruidenier speelt?

— Je hebt misschien gelijk, antwoordde Van der Kooy ontwijkend. Want hij wilde geen nuttelooze ruzie maken. Hij zag, dat Louise zich zat te verbijten.

Maar mevrouw was furieus. Die onverschilligheid kon ze niet uitstaan. Was dat haar deftige, aangeziene Herman? En was dat haar Louise, haar eenig, schuchter kind?

God weet wat voor factoren een rol speelden in deze opwelling van mevrouw Van der Kooy. Het was een sinistere wirwar in haar gemoed. Zij kon er zelf niet mee overweg. Haar woede spitste zich ten slotte tot een fellen, vlijmenden haat tegen

Dries. Zij bleef weliswaar netjes, zij vloekte noch schold, want ze was nu eenmaal een dame van standing. Maar het klonk daarom niet minder doodelijk toen zij tegen Louise zei:

— Ik begrijp niet, kind, dat je ook nog maar iets met dien jongen te doen wil hebben!

Louise zat zich radeloos af te vragen, wat die plotselinge ommekeer in haar moeder beteekende. Alleen dat onnoozele geval van een paar dagen in een winkel te staan? Zij wist het niet, zij zou het nooit weten. Zij bezat niet de macht om dezen psychischen knoop te ontwarren. Maar daarom leed zij niet minder.

Want nu, onder dezen storm, werd zij zich sterker dan te voren bewust, hoe poover haar hoop op Dries was. Bliksemsnel trokken alle kleine verschillen, die zich tusschen hen hadden geopenbaard, aan haar voorbij. Zij zat met tranen in de oogen, zwijgend, de handen op het tafelblad, nerveus wriemelend.

Van der Kooy was zwijgende derde. Zijn vrouw had eigenlijk gelijk. Het was

niets voor hun kind. Maar anderzijds, het greep haar verschrikkelijk aan. Hij zag het, doch suste zich met de gedachte, dat het wel zou overgaan.

Eenmaal kwam mevrouw Van der Kooy toch tot bedaren. Na haar heftigen uitval had zij lang en dringend tot Louise gesproken, vleiend, dreigend, in alle toonaarden, die haar ter beschikking stonden. Maar het meisje had niet gereageerd, tot dat haar moeder zweeg en niet van plan scheen, haar argumenten verder aan te vullen. Toen stond Louise op en zei: — Ik ga even weg, zoo kalm, alsof zij iederen avond een dergelijke aankondiging deed.

De heer en mevrouw Van der Kooy keken elkaar verwonderd aan en voor zij iets hadden uitgebracht, was Louise al verdwenen. Zij hoorden de deur dichtslaan. Blijkbaar was het kind zonder hoed of mantel vertrokken. Dat gaf schrik en beven in de ouderlijke harten en een haastige escapade naar de straatdeur. Zonder resultaat echter.

— Je gaat haar zoeken! beval mevrouw haar echtgenoot, hevig opgewonden.

Die had echter een beteren kijk op de zaak dan zijn vrouw.

— Als jij je kalm had gehouden, zou het heelemaal niet gebeurd zijn. Maar maak je niet ongerust. Ze komt wel terug. — Toch was hij ook niet zoo heel prettig gestemd.

Louise was slechts vijf huizen verder, in een sigarenwinkel op den hoek van de straat. Daar belde zij in een telefoonceel Dries op. Haar schijnbare kalmte had zij bij het verlaten van het huis verloren. Die paar passen in de open straat waren een sensatie, die haar levenslang zou bijblijven. De boomen stonden vol in blad. De straat was eindeloos lang, en in de verte zag zij den blauwen hemel, waar de straat in het nog onbebouwde land uitmondde. Nooit had zij zoo sterk het besef van haar menschelijke verlatenheid en begrenzing, en daartegenover de eindeloosheid en onverschilligheid van de wereld gevoeld.

— Dries, ik moet je direct even spreken, zei Louise aan de telefoon.

— Wat is er dan, lieveling? vroeg Dries, die den avond met Nanny in de „Bridge Bar” dacht door te brengen. Hij hoorde,

dat haar stem gejaagd klonk en kreeg dadelijk het idee, dat er iets onaangenaams was gebeurd.

— Ik heb vanavond met een vriend afgesproken, loog hij. Maar zeg maar hoe laat en waar we elkaar zullen ontmoeten.

— Als 't kan, over tien minuten in 't Cypressenplantsoen, antwoordde Louise.

— Alright. Tot straks dan.

Louise zwierf wat rond door de buurt, terwijl Dries zich afvroeg, wat er nu in vredesnaam weer aan de hand was. Hij voelde, dat hij zich in een heel vervelende geschiedenis had verward. Maar nu hij eenmaal a had gezegd, moest hij ook b zeggen, of liever de zaak zoo gauw mogelijk tot een einde brengen. Van een goed einde kon hij moeilijk spreken.

Louise stond zenuwachtig in het plantsoen rond te draaien. Wat haar ouders betrof, die waren haar vreemd geworden. Zij constateerde het met afschuw van zichzelf. Maar welke winst stond tegenover dit verlies?

Het gesprek gaf haar weinig reden tot opgewektheid.

Dries kwam aansuizen in het bekende tweepersoonswagentje.

— Ik voel er weinig voor, sprak hij tot Louise, toen zij instapte, om hier ten aanschouwe van de buurtbewoners te confereeren. Maar wat is er eigenlijk? vroeg hij, wat geschrokken door haar sombere gezicht.

Louise zweeg en drukte zich tegen hem aan.

— Wel? drong hij aan.

Het meisje snikte het uit. Dries dacht aan een liefdeskramp. Hij had het meer meegemaakt bij vrouwen, dat ze van die plotselinge opwellingen van genegenheid hadden. Dan was er geen huis met ze te houden, drukten ze zich tegen je aan, huilden en snikten. Ook nu was het verloop wel eenigszins, zooals hij vermoedde.

Dries bracht den wagen een eind verder tot stilstand en probeerde met zakdoek, omhelzingen en sussende woordjes de sporen van het verdriet uit te wischen. Hij slaagde er slechts in, haar tot de kalmte te brengen, die noodig was om hem de droeve gebeurtenissen te vertellen.

Dat haar moeder haar van hem wilde scheiden, toen ze had gezegd, dat hij in een van de filialen werkzaam was. Het was maar een voorwendsel, expliceerde Louise, want ze had ondergronds altijd gemopperd tegen hun omgang.

— Waarom heb je er dan over gesproken? vroeg Dries.

— 'k Weet 't niet. 't Is eeuwig stom van me.

— Nee, 't is toch beter. Dat geheimzinnige gedoe vind ik afschuwelijk. Waarom zou iemand zooiets trouwens niet mogen weten?

— Futiliteiten, dacht hij. Maar vreeselijk, zooals dat kind het te pakken heeft.

Hij hoorde haar biechten, wat ze allemaal had gevoeld en gedacht. Hoe eenzaam ze was — en of hij wel van haar hield? Ze kon niet buiten hem . . .

— Zoo gedraagt een aristocratisch meisje zich dus, dacht Dries. Wat is nu het verschil tusschen zóó een en een kind van winkel of atelier. Maar de lust tot bespiegelen verging hem, wanneer hij haar aankeek. Hij mocht zich dan al blasé achten,

zijn hart was niet genoeg uitgesleten, om niet te worden meegesleept door deze hartstochtelijke confidenties.

Zij reden wat voort over de lange, fraai aangelegde Zuiderlaan het asphaltlint, dat om het Zuiden van de stad lag geslingerd. Louise zat hem aan te kijken. Ze had hem duidelijk gevraagd: — Hou je van me? en hij reed maar door strak turend onder zijn wenkbrauwen. Zijn gezicht drukte afkeer en medelijden uit — maar zij begreep het niet.

— Wat wil je doen? vroeg hij.

— Dat hangt van jou af.

— Van mij? Ga naar huis. Zeg geen woord. We zien elkaar gauw terug.

Was dat alles? Was hij zoo'n slappeling? Wist hij geen beteren raad te geven? Of was het alleen maar zijn gebrek aan liefde? Louise werd zich, niet ten volle nog, bewust, dat haar een groot verdriet werd aangedaan. Maar door Dries' hoofd ging het opeens:

— O God! dit verveelt mij. Dit avontuur, dit leven, deze menschen. Ik wil weg! Alles in dit land benauwt me. Alles gaat

langzaam en ik wil vaart, snelheid. Ik wil me niet verdiepen in allerlei lamentebele zaken! Vooruit — vooruit! Anders ga ik kapot.

Wat werd er uit hun gesprek? Niets. Het ging uit als een nachtkaaars. Dries zat met energieke kaken achter het stuur en reed in de richting van Louise's woning. Het meisje hing in een toestand, die tusschen droom en pijnlijk bewustzijn lag, in haar hoekje.

De levenshonger in menschen wringt zich in de wonderlijkste bochten om toch maar zijn „bejahende” werking te blijven uitoefenen.

Nooit had een man zich misselijker, lamlendiger gedragen dan Dries Hartvelt dien avond. En Louise had verslagen, wanhopig moeten zijn, zoo zij niet in halfslachtigheden was blijven steken. Eén drang was zeker echt in haar: de allesovervloeiende liefde, die zij voor dezen jongen voelde. Dat gevoel kon blijkbaar pijniging

en belediging verdragen; daarvoor kon Louise lijden, wat haar in andere omstandigheden als een ondragelijke gruwel zou zijn voorgekomen.

Maar het burgerlijke leven heeft rechten, de voornaamste. Het slokte Louise op, toen zij de ouderlijke woning binnenschreed. Papa en mama stoven op haar toe en de in deze gevallen gebruikelijke scène speelde zich af. De ouders vroegen niet waar zij was geweest (Louise had het nauwelijks kunnen zeggen) en de dochter was dra onder den indruk van hun bewijzen van genegenheid.

Mevrouw Van der Kooy was de gelukkigste der drie. Even fel als haar afkeer jegens Dries was opgekomen, even schielijk was zij weer verzoend met het denkbeeld, hem als schoonzoon te accepteeren. De ontlading had haar goed gedaan. Nu kon zij weer vredig zijn als een binnenwater — zonder echter een garantie van permanente windstilte te kunnen verstrekken.

Het leven was dien avond den Van der Kooys goed gezind. Zij zaten gedrieën bij

elkaar, als volkomen harmonieerende menschen. Mijnheer in zijn fauteuil, af en toe opkijkend uit een lijvig boek over „Monetaire Politiek”. Mevrouw lief keuvelend met haar dochter over de mode van dezen zomer. Louise nog wat pips. Zij begreep soms niet, dat ze hier zat, had het idee alsof ze ergens anders had moeten zijn, in een droomwereld, op een eiland der gelukzaligen . . . Daar had ze op willen afstevenen. Maar het beeld passeerde telkens vluchtig. Een zachte aanmaning, meer niet.

Later, toen zij in bed lag, begon het visioen te stoeien met dat andere beeld: de straat, de diepe, de in de leegte uitmondende. En zij, voortrennend, een mensch door de woestijn.

God in den hemel — Dries! Neen, zij kon niet meer denken. Zij was niet bestand tegen ongeluk. Zij was misschien überhaupt niet tegen het leven bestand. Had altijd min of meer in schuilhoeken haar bestaantje zoek gebracht. En lag nu in tranen — maar niet te hevig, niet te wanhopig.

Haar zijden zakdoekje gebruikte zij

druk. Want nu iets in haar zich niet in hevigheid wilde ontladen, moest de tranenhoeveelheid in kalmer tempo ten volle worden geloosd. Uren en uren hield de stroom aan. Het was goed, dit weenen, zoo te weenen om een visioen, dat verging, of op het punt stond te vergaan.

Heer, straf de zwakken niet. Want zij kunnen niet anders. —

Dries blijft Dries en Louise blijft Louise. En dan is er nog Alberts, die ook zichzelf blijft. Hij ontwikkelt zich weliswaar, maar is niet iedere zoogenaamde ontwikkeling, de openbaring van een latent bestaan hebbende eigenschap?

Het was op het moment, dat Dries uit de „Bridge Bar” kwam, zwaar beschonken, dat Alberts insliep tot zijn rustigen, al te rustigen nacht. Dries ontwaakte met een kater, Alberts met een gevoel, alsof hij uit een lucht- en lichtledige ruimte kwam. Hij had een nachtelijke periode van schijnvrede achter den rug. Zijn hersens

en zinnen waren oververmoeid geweest. Het was een wreed spel, dat de natuur met Alberts speelde. Want de man kon dier Maandagochtend het denkbeeld niet verdragen, zoo voortreffelijk te hebben geslapen. Het ergerde hem meer dan een stormachtige nacht. Dan voel je je geraadbraakt, ziek, walgend van alles. Maar nu — de effen, glanslooze wereld, waaruit hij ontwaakte, om zich bewust te worden van . . . Ja, van wat eigenlijk? Want hij werd zich nergens van bewust. Hij werd voortgesleept van ergernis tot ergernis, van opwinding tot opwinding. Zijn gevoelens waren tot onder het nulpunt gedaald — nu stegen zij duizelingwekkend snel tot boven het kookpunt. Maar alles in stilte, in verbeterheid, in afzondering.

Alleen verachtelijke sceptici kunnen onverschillig blijven voor dergelijke gebeurtenissen. Wie den last van een hart moet rondragen en van innerlijke conflicten eenige notie heeft, slaat huiverend het drama gade, dat naar een beklemmend einde voortstuift.

Juffrouw Alberts noch Toos waren on-

verschillig of harteloos. Maar zij hadden geen benul van deze zaken. Zij waren blind voor wat er in hun man en vader plaats vond. Toos moest om half acht weg. En juffrouw Alberts had huishoudelijke plichten. Johan liep maar te ijsbeeren door den winkel, te peuteren aan laden en stellingen. Hij liep te zwijgen. Dit laatste was het eenige, dat tot zijn vrouw doordrong. Dit zwijgen was tastbaar, als een zwaar, donker rotsblok, dat vlak boven haar hoofd zweefde.

— Ik doe er niets tegen, sprak ze tot zichzelf. Ik doe er niets tegen, want ik wil geen uitbarsting.

Men kan zich afvragen, wat Alberts zou hebben gedaan, indien iemand hem op dat vroege uur had aangesproken. Misschien zou zijn krankzinnigheid onmiddellijk zijn opgemerkt. Misschien had hij getierd, geslagen, geschopt. Nu vrat de vernieling slechts in zijn binnenste. Wie aan het filiaal van Kolonia dacht, Alberts niet. Dat was slechts de uiterlijke oorzaak geweest, om krachten in hem los te stooten, die nu niet meer waren tegen te houden.

Het zou aangenaam zijn, in hem louter een slachtoffer te zien van veranderingen in de sociale structuur. In zekeren zin was hij het, maar in geringer mate, dan iemand kon vermoeden.

Alberts ijsbeerde en Dries Hartvelt werd uit bed getrommeld. Dries' eerste daad was aspirine in te nemen. — Wat een rotgevoel heb ik in m'n kop, dacht hij.

Het „rotgevoel” was het residu van een avond vol genot met vrouw en flesch.

— Dries, ik hou van je, fluisterde harts-tochtelijk onder haar dekens Louise Van der Kooy, terwijl een aantal straten verder haar beminde zijn hoofd in de waschbak stopte. Louise was uiterst slap. Een natte vaatdoek kon niet futlooser zijn. Maar moed verloren, al verloren. Neen, de moed was er nog, maar in de onderste regionen van haar geest.

Zij sukkelden alle drie voort, Alberts, Dries, Louise. En de duizenden en honderdduizenden in de stad, die dien Maandagmorgen met een hoofd vol Zondagsherinneringen en dito vooruitzichten weer begonnen te leven.

Maar de duizenden gaan ons niet aan. Een handvol menschen vormt al een schouwspel, beklemmend genoeg voor wie zijn oogen gebruikt.

Suiker, slaolie, rozijnen, vermicelli en jam verkocht Alberts. Hij kende het vak te goed om te aarzelen. Hij wisselde woorden, hij woog, nam geld aan en gaf terug, zonder dat iemand hem voor iets anders dan een gewonen kruidenier hield. Zijn vrouw was blij, dat het zoo goed ging.

Alberts zelf stond wat te piekeren, zelfs terwijl hij klanten hielp. — Ik heb geen haast, dacht hij, en deze menschen kunnen mijn vijanden niet zijn. Ik heb me vergist. Iedereen mag probeeren me den nek om te draaien. Ik zal me verweren als 't noodig is. Maar het is niet noodig. Want als ik nu hier ga zitten, op deze stijfselkist, waar ik altijd mijn plaatsje heb gehad, en ik wacht, totdat er iemand binnenkomt — en ik help hem — en ik doe niets bijzonders — dan...

Een trieste mist hing over zijn gedachten. Hij had zich eerst geërgerd aan zijn eigen rust. Nu stuwde zich alles in hem weer naar rust. Hij had al zoo goed als afgedaan. Hij was niet sterk, hij was het misschien geweest. Het wijze instinct in hem wilde hem nog wat sparen. Zoo het al onmachtig moest zijn, het wilde zich laten gelden, zoolang de mogelijkheid daartoe bestond.

— Liefde, zei Dries Hartvelt, die achter zijn kassa met „Les Fleurs du Mal” in zijn handen zat, liefde is rotzooi. Als ik me tot Baudelaire bepaal, dan zie ik, dat de grootste geraffineerdheid van geest en zinnen, ook de grootste kans op ondergang biedt. En wat is het leven zonder raffinement? Het stompzinnige, vale burgerbestaan, dat in de behuizingen dezer wereld wordt uitgeleefd . . . Maar waarom ben ik zoo’n hopeloos wanproduct, dat ik me niet tot de geraffineerdheid van een Nanny kan bepalen? Omdat ook daarin de stompzinnigheid, de dierlijkheid voor ’t grijpen ligt. Laten we de zaak eens goed bekijken. Ik pas verdomd slecht in ’t kader van m’n tijd, in ’t kader van het leven als geheel.

Omdat ik tegenvolge van onoverwinnelijke persoonlijke tekortkomingen altijd met een onnatuurlijk beeld van mezelf moet werken. Maar jammer, eeuwig jammer, dat ik die vervalsching moet doorzien. En Louise — als ik de complicaties wat uit mekaar haal . . .

Maar zijn overpeinzing werd afgebroken, omdat er wat voor hem te werken viel. — Een fijn meneertje, dacht de juffrouw, die voor de toonbank stond. Zwabbert ook meer als goed voor 'm is.

Dries keek de jonge volksvrouw met begeerige oogen aan. — Godverdomme! geen complicaties, geen gedonderjaag — met zoo een!

Waarschijnlijk louter om hem te pesten, ratelde even later de telefoon. Louise. Hoe het hem ging?

— Hoe kom jij aan het nummer? vroeg Dries, zonder te antwoorden. Het staat toch nog niet in 't telefoonboek?

— Geïnformeerd op kantoor bij de Kolonia. (Verrek, dacht Dries, dat wordt me te bar.) Ik wou alleen maar even vragen, hoe 't ermee gaat.

— Met mij best. Ik ben zoo gewoon als maar kan. En jij? (Het hoort er nu eenmaal bij, dacht hij.)

— Ik moet je een heeleboel vragen. Haar stem liet iets van tranen doorklinken.

— Een paar dagen geduld nog. Ik moet hier heusch nog werken ook. We spreken mekaar wel. Dáág!

Hij bleef met een somberen kop in zijn boek bladeren. Hemeltje lief! die meid liet je niet met rust! Het moest uit zijn. Heel gauw!

— Ongekunstelde kinderen, laten we 't daar nou eens over hebben. Ik wil mezelf graag 't maximum van gekunsteldheid toekennen. Zoo'n type uit deze buurt. God allemachtig! 't was zonde om er aan te denken. En de burgerlijkheid zou toch ook op den duur uit zoo'n vrouwspersoon te voorschijn komen.

Aldus zat hij te prakkizeeren, terwijl hij het gedicht „Femmes Damnées” las. Verduiveld mooi, dat: „Comme un bétail pensif . . .” Als hij nu bedacht, dat hij zich in dit vunzige hoekje met Baudelaire occepeerde, onderwijl aan zijn persoonlijke

raffinementen dacht, aan de verhouding met Louise, aan het jonge volksvrouwkje, die hij zooeven te veel geld voor wat kruideniersrommel had afgenomen — dan walgde hij van de modder, waarin hij vastzat. Niet alleen slaaf te zijn van je eigen onbenulligheid, maar bovendien nog je te wentelen in het commercieele vuil, het leven moedig te vervloeken en tegelijkertijd de minste baantjes op te knappen . . .

De ster van Dries Hartvelt scheen voor eeuwig te zijn verduisterd. Hij was een elegante, galante jonge heer geweest — nu had hij, zonder dat zijn maatschappelijke positie in 't minst was veranderd, het gevoel alsof hij niet alleen geestelijk, maar ook materieel bezig was den strijd te verliezen.

Er kwam een vrouwkje, mager en afgesleten, dat wel een kwartier met de jongens bleef boomen over de werkeloosheid van haar man. Een klaagzang, waarin Dries, die luisterde, de bittere tonen miste. Hij voelde zich niet in staat om het geval eens duchtig te beschouwen, zijn eigen houding tegenover dergelijke vraagstuk-

ken te bepalen. Maar het was aardig om jezelf in zoo'n situatie in te denken van door de straten te zwalken, en er zijn geen meisjes en er zijn geen complicaties — maar er is een gezin en je bent er zelf, en altijd en overal dreigt de honger, is de honger.

De straten van de stad zijn gevuld met dergelijke individuen. Ze loopen langs de cafés, terwijl je achter je bittertje zit. De meest hulpeloozen bieden een doosje lucifers aan, of houden zoo maar hun hand op.

Je zit met Louise Van der Kooy en spreekt af, morgen met haar te gaan tennissen. Terwijl er iets aardigs aan 't groeien is, neem je een dubbeltje uit je vestjeszak en geeft 't aan een armen drommel, die langs het café-tafeltje schuift. Typisch hoe die dingen in elkaar zitten.

Het persoonlijke leven van Dries Hartvelt interesseerde niemand dan hemzelf. De enkele bloedverwanten, die belang in hem stelden, hadden daarmee hun bedoe-

lingen. Nanny, de barnymph, hield zeer zeker van zijn uiterlijk en iets meer van zijn bankbiljetten. Louise Van der Kooy hield erg veel van hem, zonder meer. Zijn innerlijke beroeringen gingen aan haar voorbij. Daarvoor was geen ruimte in haar reeds overvolle gemoed.

Alberts hield er een persoonlijk leven op na, zoo goed als Dries Hartvelt. Hijzelf interesseerde zich er niet voor. Zijn vrouw in hooge mate. Maar weten deed zij niets.

Toos kwam altijd tegen kwart over twaalfen van haar atelier, dat dicht bij haar woning was gelegen. Sinds de nieuwe zaak was geopend, had zij den overkant gemeden. Zij lachte graag en dacht niet veel aan onaangename dingen. Zij had ook eigenlijk weinig te maken aan den overkant. Er was een winkel van handwerk-artikelen, dat is waar. En daar moest ze nu noodig eens even kijken. Misschien wilde zij iets koopen, misschien ook niet. Maar er stond een schat van een jongen voor dien winkel van de Kolonia. Die wol was wel mooi. Kon ze best een jumper van

maken. Een klein oogje mocht ze toch wel naar het verboden terrein werpen. En Dries wierp twee groote oogen naar Toos. Hij luchtte wat uit, zoog aan een sportief, klein pijpje, tuurde een beetje naar de lucht. Maar dit toetje van zeventien, achttien jaar was aardiger dan die vuile waschkleur daarboven. Een werk- of burgermansdochtertje. Maar een waar je dol van werd.

Zij moest er natuurlijk voorbij. Op vijf à acht meter afstand kan een zwijgende uitwisseling van indrukken zonder bezwaar plaats hebben. Zij voelden zich naar elkaar toegetrokken.

Toos keek schichtig naar de overzijde. Geen kip te zien. Zaten waarschijnlijk aan tafel.

Dries haalde haar met een lief, gefluisterd woordje naar zich toe. Toos stond in volle vlam. Wat een heerlijke vent! Wat een oogen!

Maar zij liep door. Zij was nu eenmaal bang. En dus moest Dries haar een paar passen vergezellen om zijn verlangen naar een ontmoeting, dien avond, kenbaar te

maken. Het kwam zoo opeens in hem op, onweerhoudbaar.

Het echtpaar Alberts vermoedde niets, toen hun dochter zich aan tafel zette. De juffrouw had Toos wel langs den winkel zien loopen, maar van de korte ontmoeting niets gemerkt.

— Vader moest het eens weten! dacht Toos, die innerlijk hevig geagiteerd was. Niet haar eerste afspraakje was het. Maar vast en zeker wel het fijnste, datgene waarop ze zich het meest had gevlast.

Een licht ontvlambaar, jong gemoed, nietwaar. Stroovuur is het, meer niet. Ze maakt beeldige schortjes van twee tot zes uur. Er worden liedjes bij het werk gezongen en soms vertelt een van de meisjes, half fluisterend, een mop. Gepraat over onderwerpen van mode en sexe komt ook zeer veel voor. Toosje Alberts is het knapste kind van de zaal. En vanmiddag het gelukkigste. Er zitten er misschien vijf, die geregeld omgang met personen van het mannelijke geslacht hebben. En meer, die zeer naar dergelijken omgang verlangen. Maar Toos Alberts is vroolijker dan wie

ook. Uitbundiger, lolliger. Ze is bijna altijd zoo. Niemand merkt het nuance-verschil van deze vroolijkheid met die van anders.

Toos beseft zelf er ook maar weinig van. Ze heeft een redelooze behoefte om blij te zijn. Niet slechts het meisjesachtige gegichel, een positieve vreugde wil ze in haar leven hebben. Ze heeft nog nooit de pijn van die behoefte te verduren gehad. Ze zal er nooit iets van weten, er alleen den last van moeten ondervinden.

De stad werkt. Alberts werkt en Dries heeft de verzen van Leconte de Lisle ter hand genomen. — Rotzooi, zegt hij. „Poèmes barbares”. Geef mij liefde. De winkel kan naar de verdommenis loopen. Ik wil denken aan dit troetelkindje en behoorlijke verzen lezen. Niet die rommel van een studeerkamerkop. Geef mij liefde! De winkel . . . maar hij bemoeit zich nergens meer mee. Wandelt naar een kroegje om den hoek. Bestelt een pils en gaat droomen.

— Nanny is een stuk drek. Zoo'n kindje — hoe heet ze eigenlijk? Weet-ie over 'n

paar uur. Twee biertjes, drie biertjes, vier biertjes. Het begint te stortregenen buiten. Allemachtig! en z'n regenjas hangt in de zaak. Kalm wachten tot de bui is afgelopen.

Dan komt er nog een moment van neerslachtigheid. Dinsdag, Woensdag — dan is-ie weer vrij. Een knappe jongen, die hem er nog toekrijgt, één, zegge één vinger uit te steken voor de Kolonia.

De werkloozen loopen langs de straten. Zij worden innerlijk en uiterlijk krachteloos. Steken geen vinger uit. Willen misschien werken, maar kunnen niet. Mopperen, schelden, vloeken. Maar de handen worden slapper. Verliezen de macht om zich tot vuisten te ballen, om te slaan, toe te knijpen.

Dries Hartvelt zal niet werken en maakt desondanks een goeie kans, nooit honger te hoeven lijden. Misschien, dat-ie 't verbruidt. Z'n vader bezit geen cent. Alles van broertjelief.

Die staat daar wijdbeens in den winkel, als Dries, tamelijk nat, binnenvalt. Zij gaan naar het leege achterkamertje. Verwijten van de zijde des gezags. Onverschil-

ligheid van het jonge broekje. Vermaningen, verwijten, tieren en vloeken. De twee bedienden luisteren gretig, wanneer er geen klanten zijn.

— Ik trap je d'r uit! schreeuwt de baas ten slotte. De jongens lachen en beven. Daarvoor moet je nou broer van den directeur zijn. Afschrikwekkend en heerlijk tegelijkertijd.

Dries is niet geïntimideerd. Hij heeft het er misschien niet op aangelegd, maar is blij, dat-ie ophoepelt. Zegt de jongens vriendelijk goeien dag en gaat weg.

De baas heeft dan wat instructies uit te deelen. De zaak kan gerust buiten dien lamzak. 't Was eigenlijk alleen voor den openingsavond. De rest, een poging om wat goeds van hem te maken. Maar hij wordt met den dag onhandelbaarder. Zal Dirk nog menig woordje over moeten vuil maken.

Dries staat op het hoekje, om acht uur. Een geduldig minnaar. Toosje komt wel-dra. Ze is naar een vriendinnetje gegaan.

't Is thuis beroerdigheid. Vader loopt er als een dooie bij. Is 't geen slechtheid om nou met den concurrent uit wandelen te gaan?

Na een paar minuten vertelt hij haar, wie hij is. Daar krijgt ze een kleinen schrik van. De baas zelf! Maar hij lacht uitbundig. Daar is 't nog een heel stuk van af. Als-ie wou, — maar waarom zou-ie met dit kind daarover spreken?

Hij paste al zijn verleidelijke kunstjes toe. Dreef 't een heel eind. Och, dat slag kinderen is zoo makkelijk te hebben. En lachen dat ze kon, die Toosje! Hij wàs ook geestig, heel anders dan ze 't ooit van anderen had gehoord. Natuurlijk zocht hij het niet te hoog. Hij voelde wel zoo ongeveer, wat haar paste.

't Was een volkomen onbedorven kind, al was ze ook gewillig. Maar de zaak liep niet zoo'n vaart. En bovendien, kan iemand ondanks dat niet onbedorven zijn?

Twee uurtjes rondwandelen. — Seniel gedoe, dacht Dries, toen ze weer in de buurt van haar huis kwamen. Hoe lang duurt 't nog?

Ze begon nog even over die geschiedenis van de zaak. Haar vader trok 't zich zoo aan. Maar hij zei geen woord. — Zoo gaat 't dacht Dries, mijn broertje trapt al die kleine menschen dood. Ik zou 'm 'n fielt noemen, als ik zelf een grein beter was. Ten slotte moest hij wel wat zeggen. Een paar kalmeerende woorden. Dat er wel twee zaken tegenover elkaar konden bestaan. En meer van dergelijke dingen. Wat een ellende eigenlijk! Wat had hij er mee te maken?

Hij wandelt naar huis en er is een mannetje op een café-terras, dat hij een dubbeltje geeft. En er is een kruideniertje, dat met stomheid is geslagen, omdat hij in afwachting van zijn ondergang leeft. En er is Louise en Nanny en Toosje. Het leven is ingewikkeld. Bemoei je alleen met de dingen, die je aangaan. Waarom haalt-ie zich zooveel aan z'n kop? Zijn *savoir vivre* is aan 't aftakelen. Hij verzeilt in de goot met al zijn gedoetjes. Weet geen draden meer rücksichtslos af te breken.

Het waait. Het regent niet, maar de lucht is vochtig. Hoe houdt iemand het

levenslang uit in dit land? Zoo'n kind is vroolijk. Als hij 't goed beschouwt, onnatuurlijk vroolijk. En dan sprak ze nog wel van zoo'n vader. Misschien wel een gril van de natuur. Die aan den een alle zon onthoudt en den ander met licht verblindt. Een gezellige rotzooi, dit wereldje. Altijd hetzelfde alles- en nietszeggende woord. Niets anders dan een bewijs van onmacht. Een testimonium paupertatis. De werkloozen zwalken door de straten met een stempelkaart in hun zak. Dries Hartvelt zwalkt door het leven met een ander bewijs van armoe, te lezen slechts voor hemzelf.

Hij heeft niets te maken met hongerlijders, met menschen, die om werk bidden of de fut om te werken hebben verloren. Hij heeft niets, niets met de anderen te maken. Met geen vrouw zelfs. Alleen met zijn eigen dierbare gemoed. Hij is volkomen alleen. Hij mag doen wat hij wil. Louise is er en die houdt van hem. Maar hij wijst haar liefde af, onverbiddelijk. Hij is zoo vrij als een vogel in de lucht. Zoo vrij en zoo verslaafd.

Maar heeft hij niet dat fraaie eenpersoonsrevolvvertje, verleden jaar in Parijs gekocht? Het ligt in een verloren hoek op zijn kamer. Hij kijkt er vanavond eens naar. Het leven gaat voort, en het revolvvertje kan wachten. Het laat zich neerleggen en opnemen. Het laat zich bekijken en oppoetsen en streelen. Het laat met zich spelen. Het loopje wendt zich naar elke gewenschte richting. Het heeft een mondje, waaruit een Evangelie, een van alle ellende verlossende klank kan spreken.

Maar dat is geen spel. Om Godswil! als je een dilettant bent, blijf dan ten minste in 't behagelijke. Slapen is beter dan dood zijn. Maar mooi is het, den dag van morgen weg te denken.

Louise Van der Kooy had zich door haar loslippigheid veel misère op den hals gehaald. Nu herhaalde Toos Alberts het spelletje op haar wijs. Moeders bedrukte oogjes glansden op, toen het dochttertje zich neerzette. Vader zat met zijn hoofd

achter de krant, schijnbaar in slaap.

Toos was niet zoo erg vertrouwelijk met haar moeder. Zij was een openhartig kind, maar de overdadige sentimentaliteit, waarmee juffrouw Alberts op Toos' uitingen reageerde, schrok haar af. Hoe kwam ze dan nu te vertellen, dat ze met dien jongen had gewandeld?

Zij zaten tegenover elkaar en staken hun hoofden achter de theemuts, die in het midden van de tafel stond. Het was ook maar geen gewichtige zaak, met den broer van den directeur van de Kolonia te hebben gewandeld. Juffrouw Alberts vond het niet zoo erg, als haar dochttertje eens in eer en deugd een straatje omwandelde. Maar nu schrok ze toch heusch, zoo goed als Toosje was geschrokken, toen Dries haar zijn afkomst openbaarde. Even stormde er een vreugde in juffrouw Alberts op. Als het kind eens beet had! Maar een seconde later al was er de angst, die haar het hoofd deed omwenden naar haar echtgenoot. Alberts zat nog in dezelfde houding. Het fluisteren ging verder. Maar hij sliep niet. Hij was ziek, hij voelde, dat hij niet

kon slapen. Voor zijn gesloten oogen werd een afschuwelijk spel gespeeld. Hij had geen duizenden vijanden in de wereld. Hij moest er één hebben. Maar zoo hardnekkig had hij zich afgekeerd van de concrete bedreiging en de vlucht gezocht in een wereld, waar vage, vormlooze demonen rond dwaalden, dat hij zich er maar niet op kon bezinnen, wie zijn vijand was, waar hij school, hoe hij hem zou kunnen vernietigen. Zijn zinnen waren scherper gespitst dan ooit te voren. Hij had er steeds het achtelooze gebruik van gemaakt dat den gemiddelden burger kenmerkt. Nu vingen zijn ooren iederen klank op.

Toen de naam Hartvelt voorzichtig Toosjes mond verliet, was hij niet geschokt. Het woord zei hem niets. Hij zocht zijn vijand . . . Maar even later — hij hoorde en combineerde bliksemsnel: Kolonia. — Zijn dochter met een man van de Kolonia uit wandelen, uit vrijen natuurlijk, en God weet wat nog meer. Zijn dochter in de armen van een van die ploerten. De gordijnen werden weggescheurd, de schemerige schaduwwereld werd plotse-

ling door een gloeiende zon bestraald. De Kolonia! — maar was hij dan krankzinnig, om zooiets te kunnen vergeten. Hier was zijn huis en daar, op geen dertig meter afstand — je wees maar met je hand — had je de oorzaak van alle ellende. Alleen een ontoerekenbare kan zich zoo verliezen, dat hij dergelijke dingen vergeet.

Hij moest van zijn dochter houden. Anders zou hij nu niet zoo aangegrepen zijn door het idee, dat zij met iemand van die zaak omgang had. Probeerden niet alleen hem te ruïneeren, wilden ook zijn kind verleiden, vernietigen, wegsnijten! Wilden hem zijn kind ontrooven, zooals ze hem het brood uit den mond stalen . . .

Het leven heeft hem vast. Zijn hoofd is verborgen achter een krant. Hij knijpt het papier tusschen zijn vingers, dat het verfrommelt. Zij weet niet, wat zij doet. Hij zou wel kunnen opspringen en een scène maken, maar hij doet het niet, omdat hij de eenige sterke is en zich moet sparen voor den beslissenden slag. Wees niet bang, Toosje, die schooier zal je niets doen! Ik zal hem krijgen, ik zal toonen, dat ik nog

altijd den harden kop heb, waarmee ik ben geboren!

Toosje gaat naar bed. Kust haar moeder, groet haar vader. Alberts zegt niets. Hij weet van Toosje niet meer af. Zijn ooren hebben genoeg opgevangen. Een paar minuten. Dan mag hij weer naar een denkbeeldige wereld verhuizen en verder spelen, nu met andere demonen.

De stad is volkomen donker. Ergens in een kamer ligt Louise op haar bed en huilt langdurig. Zij gelooft niet meer in Dries. Zij heeft vandaag haar geloof als een suikerklontje voelen wegsmelten. Langzaam, maar niet te weerhouden. In de „Bridge Bar” zit Nanny aan een tafeltje, vlak naast een sjeiken jongeman, die zijn arm zeer innig om haar middel houdt.

Dan is er Dries zelf, op zijn studeerkamer, met een atlas voor zich en reclamepapiertjes van een reisbureau. Hij is van plan zoo gauw mogelijk weg te trekken, maar weet nog niet waarheen. Het is het eenige middel, om niet in de modder te stikken, waarin hij zich meer en meer voelt vastgezogen.

In de Vloedstraat, op het kamertje aan de tuinzijde, ligt Toosje Alberts en droomt er kleurige droomen, van zonneschijn en geminnekoos. Het geheel is kinderlijk vroolijk. Onweerswolken komen er niet bij te pas.

Maar geen tien schreden van haar verwijderd liggen haar ouders. Wat juffrouw Alberts betreft, zij slaapt. Zij moet slapen, uit een intuïtief plichtsbesef. Haar man doet te vreemd, om niet erg bang te zijn. Om niet te gelooven, dat hij al minder geschikt wordt voor zijn zaken. En wie zal hen dan verzorgen? Zij is een dapper vrouwtje, die kleinburgerlijke, sentimenteetele juffrouw Alberts.

Naast haar ligt haar man. Hij beleeft zijn beslissenden nacht. Het klinkt erg hoogdravend. Wie hem ooit heeft gezien, zal het toegeven. Een kruideniertje in een lange grijze jas. Een scherp kopje. Niets bijzonders. Wat boersch, met een zeer nauwe, op schrapen en karig leven gerichte intelligentie.

De beslissende nacht. Het kussen is warm. Hij heeft weinig plaats noodig. Wil

niemand lastig vallen met het groote probleem, dat hem kwelt. Ook zijn vrouw niet. Hij zal alleen die kwestie beredderen. Kolonia is een klank, die hij niet meer verstaat. Evenmin zou hij den naam van zijn dochter nu kunnen uitspreken. Met tijgersprongen is de waanzin op hem afgekomen. Hij is alleen en de vijanden zijn weinig. Er is er maar één. Een formidabele macht staat tegenover hem. In zeker opzicht heeft de zaak iets met erotiek te maken. Want hij is een man die niet van buigen of wrikken weet. Hij kan niet hebben, dat iemand hem den adem afsnijdt. Dat kan niemand hebben. Maar zeker kan hij niet permitteeren dat iemand zich aan een vrouw vergrijpt. Daarvoor is zijn leven niet een schrijden langs den weg van het fatsoen geweest. Hij heeft het zich te sterk verbeeld om er nu vrij van te zijn. Eer, nietwaar, is het goed, die ongrijpbare, maar zoo belangrijke waar, waarvoor je je leven inzet.

Eer en geld. Hij is geen groote vrek. Maar hij is een man uit één stuk. Je mond openmaken is niets, als je je vuisten niet

kunt ballen. Als je niet op kunt staan tegen het noodlot. Waar haalt hij dat woord vandaan? Heeft dit iets met noodlot te maken, die kerel, die daar tegenover hem staat en die hem te lijf wil? Hij staat er als een standbeeld, zoo onberoerd. Hij staat er rotszwaar, in schijn onaantastbaar. Maar Alberts kent de truc, waarmee hij hem naar zich toe wil lokken. Een vrouw is achter hem verborgen. Wat gaan hem vrouwen aan? Hij is zijn heele leven een comediant geweest. Voor wat eer heeft hij zich weggesmeten. Eer... een comediant... Het is niet te verdragen! Blijf staan, man, maar ik zal je eerst omsluipen en je je prooi ontrooven. En dan zal ik je bevechten. Er is geen sprake van zwakte. Ik zie wel, dat je lacht. Houd je maar niet groot meer. Ik zie wel, dat je lacht, dat je lacht...

Het zweet staat hem op hoofd en lichaam. De demon, de zwarte, zwijgende figuur vóór hem, moet worden vernietigd. Een onschuldige vrouw heeft hij tot zijn offer gemaakt. Een onschuldige vrouw, iets dat hem dierbaar is. En nu moet hij

vernietigd, van de aarde verdreven, weg-
gewischt worden.

Ik sta op, grooter dan jij, sterker dan jij,
trotscher dan jij! Ik sta op en ik sla je in je
lachende tronie! . . .

Gerinkel van glas. Juffrouw Alberts gil-
lend overeind. Ze ziet haar man, rechtop
staande in zijn bed. Haar eerste beweging
is naar het koord van het electrische licht.
Zij trekt, maar het brandt niet. Hij heeft
de lamp kapot geslagen! Hij is krankzinnig
geworden!

— Toos! Toos! gilt zij.

Hij staat daar nog in zijn nachtgewaad
op het ledikant. De arme vrouw vlucht
snikkend en schokkend uit het vertrek.
Toos, in haar liefelijksten droom opge-
schrikt, begint mee te huilen, als ze de ang-
stige, onsamenvangende woorden hoort.

Maar er moet gehandeld worden. De
dokter — vlug — vlug. Toos kleedt zich
en rent naar beneden, naar den dokter.

Angstige momenten voor juffrouw Al-
berts. Zij wilde wel wegvluchten, maar zij
heeft te veel medelijden met haar man. Zoo
bevreesd is zij niet, of zij voelt, dat zij bij

hem moet gaan, kijken of hij wat bedaard is, of zij soms iets voor hem kan doen.

Door de geopende deur valt een vage lichtschijn in de kamer. Hij staat daar als een donkere, statige figuur. Iemand, die in zijn nachthemd voor Napoleon poseert. Hij is overwinnaar. Hij zal zich niet meer bewegen. Er kan hem niets meer gebeuren. De kolos ligt aan zijn voeten. Hij staat hoog op zijn eenzamen post. Hij blijft staan — waarom weet hij niet. Er is niets meer in hem, dan het trotsche, harde gevoel van overwinnaar te zijn, niets meer te hoeven vreezen, geen mensch, geen ding. Het leven niet, den dood niet. De eeuwigheid omspoelt zijn voeten. Zijn hoofd steekt tot in de hoogste, stilste, sereenste hemelen.

Juffrouw Alberts zegt maar niets. Zij blijft bevend en met tranen in de oogen wat rondscharrelen in de gang. Het duurt lang eer Toosje komt. De Alberts mogen al geen busklanten zijn, de dokter heeft nooit wat behoorlijks aan hen verdiend. Alleen de juffrouw kwam wel eens voor hoofd- en buikpijnen bij hem. Dus vindt

hij het vervelend, uit zijn bed te worden gebeld en informeert omstandig. Maar Toos is energiek en bovendien te zeer onder den indruk om zich te laten afschepen. Ze zou niet durven, zoo naar huis terug te komen. Eindelijk steekt de dokter zich in de kleeren en samen gaan ze naar de woning der Alberts.

De held van den nacht staat nog altijd als een pilaar op zijn bed. Moeder en dochter vragen zich verbaasd af, hoe een mensch zooiets kan uithouden. De dokter verbaast zich niet. Hij begrijpt ook wel niet, hoe iemand een dergelijke prestatie volbrengt, maar hij is een man van de wetenschap en van de practijk.

De vrouwen zitten schreiend in het kamertje van Toos. Een paar minuten maar. Dan komt de dokter hen vertellen, dat de patiënt onder de dekens ligt. Hij zal hem direct laten weghalen. Alberts zal naar de psychiatrische kliniek worden getransporteerd.

Het gaat nu alles vlug in zijn werk. Een kwartier later reeds verschijnt een ziekenauto. Alberts is zoo gewillig als een kind.

Hij spreekt soms wat, maar niemand verstaat er iets van.

De claxon loeit. De wagen schuift weg. Beneden in den winkelingang staan hui-verend en snikkend juffrouw Alberts en Toos.

Dirk Hartvelt kan zich verbeelden, een nieuw slachtoffer te hebben gemaakt.

De menschen leven verder. Johan Alberts is afgeschreven, bij de onbruikbare rommel gedeponeerd. Zijn vrouw bestiert de zaak, die in luttele dagen is verschrompeld tot een armzalig winkeltje. Niets aan te doen. Den kop maar ophouden. Zij zal binnenkort, bij het doorsnuffelen van de verborgen hoekjes, het ijzeren kistje vinden, waarin Johan zijn staatspapiertjes bewaarde. Natuurlijk een groote geruststelling in al die misère. Aan den anderen kant een bron van nieuwe vragen, die het burgervrouwtjeshoofdje, bij gebrek aan antwoorden, maar zal laten schieten.

Toosje zou Dries nu niet meer kunnen

zien. Want ze had met haar moeder uitgemeakt, dat het filiaal, dat vervloekte filiaal, de oorzaak van alles was. En nu mocht Dries daar niet de schuld van zijn, het gaf geen pas, verder met hem te gaan. Zij verliet nu het atelier onmiddellijk en assisteerde haar moeder in winkel en huishouding. Het zou allemaal zoo wel gewoon worden en zelfs goed.

Wat Dries Hartvelt aangaat, ze had niet bang hoeven te zijn, dat hij haar nog zou naderen. De buurt zelfs, waarin zij woonde, wilde hij nooit weerzien. Toen hij om drie uur in zijn bed stapte, besloten om naar Italië te gaan, begon de rotzooi eerst recht voor hem. Dat er een paar stadsdeelen van hem verwijderd een mensch onderging kon hij niet vermoeden. Hij had genoeg met zichzelf te stellen.

Misschien hing er een wolk over de stad, dien nacht, die den geest in mensche-lijke hersenen probeerde te verwarren, radeloos te maken en weg te sleuren. Alberts werd slachtoffer. Dries' intellect overleefde den aanval. Er was verdomd weinig houvast in het leven. En waar zich het

houvast aanbod, in den vorm van een, vrouw, een geestelijke verpoozing, of een doodgewone dagelijksche bezigheid wierp hij het van zich af. Hoe aardig had hij de rol van den interessanten, vermoelden jongeling gespeeld, ook tegenover zichzelf. Helaas, met vele hiaten. Hij moest zijn eigen souffleur zijn. En dat lukte niet altijd, omdat hij werkelijk door den honger naar iets positiefs, naar een basis, een zekerheid werd gedreven. Uit armoede was hij teruggekeerd naar dit land van middelmatigheid en regen. Uit armoede had hij liefde trachten op te wekken en opgewekt bij serieuze en oppervlakkige kinderen.

Misschien was er geen een, die hem doorzag, had hij zijn rol zoo goed gespeeld dat alleen hem de erbarmelijkheid ervan naar het bewustzijn was gesprongen. Maar die allertreurigste avond met Louise — daar moest ze toch wel iets van hebben geleerd.

Zijn waardelooze lichaam met de waar- delooze hersens erin lag op het bed. Morgen zou dit corpus zich verplaatsen. Hij

zou zon en licht tegemoetgaan, met andere menschen spreken, gewichtig doen — en tegen het moment, dat hij berooid was, zijn zwijn van een broer om geld schrijven.

Hij zou onder den blauwen hemel wandelen, en 's avonds onder de sterren. Waarschijnlijk menigmaal met een vrouwelijk wezen aan zijn arm. In ieder geval — hij zou altijd met zichzelf wandelen, met het hoopje vuil, dat Dries Hartvelt heette en waarin hem, boven alles, de telkens weer opschietende zelfvoldaanheid ergerde. Deze zelfvoldaanheid was een fetisch, dien hij geeselen wilde. Iets dat niet bestond, maar dat hij moest oproepen, om te kunnen leven, d.w.z. om te kunnen ageeren en reageeren.

Een mensch is vrij om met zichzelf te doen wat hij wil. Hij mag een burger worden, of een kapitalist, of een hongerlijder, of een clown, of een lijk. Hij mag spelen met andere menschen, met de wereld, met zijn vermeende waarde en reële waardeeloosheid. Hij mag een fraai pakje aantrekken en door de straten paradeeren. Hij mag in zijn zakken cigarettten hebben en

een kammetje om zijn haardos te verzorgen, en een vulpen om ware of valsche woorden neer te schrijven. Hij mag een revolvvertje bij zich hebben, haast een speelgoedding, dat je in elk net gezelschap kunt vertoonen, zonder meer dan gepast schrik aan te jagen. Hij mag het liefkoozen als een dierbaar stuk, als iets van zijn eigen lichaam, tot eigen vermaak dienend.

De wolk, die boven de stad hangt, door-
dringt de hersens van Dries Hartvelt. Maar
hij wordt niet gek. Voorbij zijn huis rijdt
de ziekenauto, die Johan Alberts naar de
zenuwlijderskliniek vervoert. Maar Alberts
weet het niet en Dries weet het niet. Al-
berts is gek, maar Dries is bij zijn positie-
ven. Hij stelt zijn gedachten in het gelid.
Zij marcheeren op, zij roffelen, zij vuren,
zij paffen de wolk uit elkaar.

Het leven begint weer. In de straten be-
wegen zich werklieden, en melk- en groen-
teboeren. Dries Hartvelt reist naar het
Noorden van Italië. Lago Maggiore, Lago
di Como . . . De trein vertrekt om zes uur
vijfendertig. Hij laat een briefje achter

voor zijn ouders. Zij zullen niet al te zeer verbaasd zijn. Zij weten nu wel iets van zijn kuren.

Hij heeft zijn koffer zelf gepakt. Veel neemt hij niet mee. Zijn voornaamste levensbehoeften draagt hij bij zich. Een kammetje om zich voor de dames te allen tijde behoorlijk te vertoonen. Een portefeuille, waarvan de inhoud hem eenige weken in het leven kan houden. En het zilverig glanzende revolvertje. Alles levensbehoeften of speelgoed, al naar men het beschouwt.

De trein is al eenige uren onderweg als Louise van der Kooy ontwaakt. Zij heeft zich al dikwijls slap gevoeld, maar nog nooit zooals thans. Een geestelijke depressie, constateert zij, en geeft zich dan over aan de tranen. Zij veracht Dries, maar zij zou nog naar hem toe willen. Zij is kleinmoedig genoeg om het zich te bekennen. Weinig beseft zij, hoe ijdel haar verlangen is.

Papa en mama schrikken als zij haar dien ochtend aanschouwen. Ook in dit huis verschijnt de alwetende geneesheer.

Een paar maanden naar buiten. Het komt goed uit. Men leeft in den zomer en de familie was van plan, een poosje naar den zee kant te gaan. Louise zucht en mijmert. Naar zee — waar zij met Dries zulke gelukkige uren heeft doorgebracht. Welk een bron van bittere en schoone herinneringen.

Misschien is de wolk van onrust meegedreven met den trein. Hoe het ook zij, Dries voelt zich beroerd. Het bevrijdende gevoel, dat hij meestal kende, wanneer hij tusschen de wielen zat, is nergens te vinden. Geen attractie staat hem nog voor oogen. Hij weet alleen, dat hij zichzelf meeneemt. Is hij misschien wagenziek? Dat is hem wel eens eerder overkomen. Hij gaat naar het toilet, omdat hij voelt, dat hij moet braken. Maar er komt niets. Duidelijker dan in de coupé hoort hij hier het rhythmische gedaver van de wielen. Hij staat over den koker gebogen en ziet de spoorbaan voorbijschuiven.

De wielen zingen en dreunen: Ta, ta,

tà —ta, ta, tà, — ta, ta, tà. Naar den dood
— naar den dood — naar den dood . . .

Oude-juffrouwen-sentimentaliteit. Hij speelt met dingen, die niet bij hem hooren. Hij speelt, nu en altijd. Naar den dood — naar den dood . . . O Godverdomme! ik hou het niet uit!

Hij knijpt zijn rechterhand in zijn zijzak tot een vuist samen, en omklemt de revolver. Hij speelt, hij speelt, dat de wielen zingen: naar den dood, naar den dood, naar den dood . . . Hij speelt, dat hij geen raad met zichzelf weet en moet overgeven, zich volkomen moet overgeven. Hij speelt, dat hij het revolvertje tegen zijn slaap zet. Hij speelt — hij speelt, dat hij den haan overhaalt . . .

Dan speelt hij niet meer.

Door de stad loopen nog dagelijks de menschen, die werken en de menschen, die niet werken. Er wordt gepraat en gelachen en gevloekt en geweend. De menschen doen alle redelijkheden en dwaas-

heden, die zij steeds plachten te doen en die zij zullen verrichten, zoolang deze planeet bewoonbaar blijft.

Louise ligt op een rustbank in de serre van de villa en staart mistroostig over de zee. Zij weet sinds eenige dagen, dat Dries Hartvelt zich voor zijn hoofd heeft geschoten. Zij is zeer mild jegens zijn nagedachtenis gestemd en weet nog steeds niet, hoe zij haar geestelijke depressie moet overwinnen. Maar den moed tot een dergelijke daad zal zij nooit hebben.

Het filiaal van de Kolonia in de Vloedstraat bloeit, zooals alle filialen van deze onderneming. Directeur Dirk Hartvelt heeft een paar dagen de zaken in den steek moeten laten, wegens dat geval met zijn boer. Het schijnt slechts een aansporing voor hem te zijn, om energieker dan ooit aan te pakken. Verder merkt niemand iets aan hem. Hijzelf misschien ook niet.

Het winkeltje van Alberts bestaat nog. Toos is niet harteloos, maar zij heeft een jongen ontmoet, die haar gelukkig kan maken. Waarom zou ze de kans niet aangrijpen? De zaak gaat toch op de flesch.

Maar moeder is binnen. Daar heeft die arme vader toch maar goed voor gezorgd.

In de psychiatrische kliniek ligt Johan Alberts plat te bed. Hij leeft bij vlagen op, maar meestal is er niets van leven aan hem te bespeuren.

Alles gaat verder. Het leven verandert langzaam. Groote schokken komen zelden voor. Zij, die moeten bestaan, bewegen zich, laten vluchtige sporen achter. Figuren in het zand, die weldra zullen vervlakken en worden uitgewischt onder den alles verstuivenden wind.

Men kan dit gebeuren aanzien of er zich van afwenden. Zoowel het eene als het andere is menschelijk. De wind zal er niet om verminderen en het stuiven zal niet aflaten.

En misschien is het goed zoo. Men doet het beste door optimisme te betrachten.